

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete 15 hp – Journalistik

”En galning råkade finnas i staden”

*En kvalitativ framinganalys av Aftonbladets gestaltning
av gärningsmannen bakom skolattacken i Trollhättan*

*Författare: Anton Yngvesson
Författare: Lindah Tisjö*

*Handledare: Mikael Rinaldo
Examinator: Maria Elliot*

*Termin: HT16
Ämne: Journalistik
Nivå: Kandidat*

Abstract

Author: Anton Yngvesson and Lindah Tisjö

Title: "A maniac happened to be in town"

Location: Linnaeus University

Language: Swedish

Number of pages: 44

On October 22, 2015, a masked man entered the primary school Kronan in Trollhättan and stabbed three people to death with a knife and a sword. Shortly after the attack the perpetrator was shot to death by the police. The event received a great deal of spatial attention in Swedish media and has been called the worst school attack in Swedish history. The twenty-one-year-old perpetrator had grown up in Trollhättan and it is his origin that is of interest in this study. The aim of this study is to examine how a perpetrator of native origin is portrayed in a Swedish medium. Previous research, which shows that there is a difference between how a perpetrator of native origin is portrayed compared to a foreign one, is used as background. According to these studies media often focuses on the perpetrator's ethnicity and descent if the person is of foreign origin. Through a qualitative framing analysis we examine how the perpetrator in Trollhättan is portrayed in Sweden's largest news website, namely *aftonbladet.se*. We explore how the perpetrator's ethnicity and origin are expressed and which of the perpetrator's characteristics are focused on by *Aftonbladet*. Through framing analysis we also explore how the perpetrator is portrayed from an us-and-them perspective, and how ideas and concepts are personalized through him. The results of this study show that the male perpetrator who is of native origin in the case Trollhättan is portrayed as a lone maniac who committed an act of evil and that *Aftonbladet* focused on his personal circumstances, for example that he had issues socializing.

Nyckelord

Trollhättan, perpetrator, native perpetrator, foreign perpetrator, framing analysis, frames, school attack, journalism

Innehåll

1. Inledning	1
2. Syfte	2
2.1 Frågeställningar	2
2.2 Begreppsdefinitioner	3
2.2.1 <i>Rasism</i>	3
2.2.1 <i>Etnicitet och ursprung</i>	3
3. Bakgrund	3
3.1 Skolattacken i Trollhättan – ett hatbrott med rasistiska motiv	4
4. Tidigare forskning	6
4.1 Hur gestaltas en gärningsman med inhemskt ursprung?	6
4.2 Hur gestaltas en gärningsman med utländskt ursprung?	9
4.3 Gärningsmannen som en av oss, eller som en av dem?	11
4.4 Sammanfattning av tidigare forskning	13
5. Teori	14
5.1 Medierna ramar in vår verklighet	14
5.2 När begrepp personifieras genom gärningsmannen	16
5.3 Är gärningsmannen en av oss?	17
5.4 Förtydligande av frågeställningar	18
6. Metod	19
6.1 Framinganalys	19
6.2 Urval och avgränsningar	21
6.3 Tillvägagångssätt	22
6.4 Metoddiskussion	23
6.4.1 <i>Validitet och reliabilitet</i>	23
6.4.2 <i>Metodkritik</i>	24
6.4.3 <i>Etiska ställningstaganden</i>	25
7. Analys	25
7.1 Enstöringen	26
7.2 En av oss	27
7.3 Högerextremisten	30
7.4 Galningen	31
7.5 Den planerade gärningsmannen	34
7.6 Den förändrade pojken	36
8. Slutsats och diskussion	37
8.1 Gestaltningen av en inhemsk gärningsman	37
8.2 Slutsats	40
8.3 Förslag till vidare forskning	40

9. Referenser	42
10. Bilagor	I
Bilaga 1: Nyhetsartiklar i Aftonbladet	I

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till mannen som så många gånger har gett oss ångest, svettningar och håravfall, vår handledare Mikael Rinaldo. Din kritik och ditt ifrågasättande har gjort oss till skarpare forskare.

Anton Yngvesson och Lindah Tisjö

Växjö/Kalmar, 2016-12-30

1. Inledning

Han marscherar som en militär genom korridoren med sina vapen, ett stort svärd och en mycket stor, kraftig kniv. Han har valt ut sina offer. De som varit mörkhyade har attackerats. Han har mött de med ljus hy och de har inte blivit angripna (Aftonbladet, 2015).

En poliskommissarie beskriver hur en maskerad man går in på grundskolan Kronan i Trollhättan och hugger ihjäl tre personer med svärd och kniv. Händelsen fick enormt utrymme i svenska medier och den har kallats den värsta skolattacken i svensk historia. Gärningsmannen var en 21-årig svensk kille som av allt att döma agerade helt ensam. Med ett rasistiskt motiv valde han ut skolan Kronan med vetskapen om att där fanns en hög representation av personer med annat ursprung än svenskt.

Av förundersökningsprotokollet (AM-144882-15) framgår att attacken rubriceras som ett hatbrott, vilket innebär att gärningsmannen utför ett angrepp på grund av negativ inställning till offrets egenskaper (Polisen, 2016). I det här fallet var egenskapen nationellt ursprung eller etnicitet. Så fort gärningsmannens identitet blev känd gick flera medier ut och namngav den då avlidne 21-åringen, som sköts till döds av polis kort efter attacken. Rapporteringen under de följande dagarna präglades av uttalanden från poliser varvat med intervjuer med elever från skolan, som tillsammans bidrog till bild av gärningsmannen. Enligt McCombs och Shaws (2014) dagordningsteori påverkar medier den allmänna opinionen genom att framhäva vissa attribut till de objekt de rapporterar om (ibid). I fallet Trollhättan handlar det om att medierna påverkar allmänhetens bild av gärningsmannen genom sättet på vilket de väljer att gestalta honom.

Amerikanska studier visar att medier i USA ofta drar uppmärksamheten från etnicitet och den onda gärningen för att istället fokusera mer på personliga omständigheter när gärningsmannen har en inhemsk bakgrund (DeFoster, 2010; Entman, 2004).

Utifrån McCombs och Shaws (2014) dagordningsteori spelar alltså medierna en stor roll i hur den allmänna opinionen tar form. Mediernas gestaltning av till exempel gärningsmän kan påverka politiska beslut – både medborgare som går till valurnan och

politiker som fattar besluten. Sättet på vilket medierna väljer att gestalta en utländsk gärningsman kan också bidra till den allmänna uppfattningen av utlandsfödda. Om tyngdpunkten i medierna ligger på gärningsmännens etnicitet eller ursprung, kan allmänheten få uppfattningen av att invandrare är mer benägna att begå brott, trots att det finns bevis för motsatsen. Detta kan i sin tur innebära att allmänheten får uppfattningen av att gärningsmän ofta har utländsk bakgrund (Park, Solody och Zhang, 2012).

2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur en inhemsk gärningsman gestaltades på Sveriges största nyhetssajt, aftenbladet.se, efter skolattacken i Trollhättan 2015. Detta mot bakgrund av tidigare studier gjorda i andra länder som visar att gärningsmän med ett inhemskt ursprung gestaltas på ett annorlunda sätt än gärningsmän med ett utländskt ursprung. I fall med utländska gärningsmän läggs fokus på etnicitet och ursprung, medan det i fall med inhemska gärningsmän mer fokuseras på personliga omständigheter (DeFoster, 2010; Entman, 2004). Vi vill undersöka om detta mönster är applicerbart på svensk rapportering.

2.1 Frågeställningar

Utifrån syftet har fyra frågeställningar formulerats som vi ämnar besvara i slutet av studien. Dessa frågeställningar förtydligas och utvecklas i slutet av kapitlet *Teori*.

1. Vilka egenskaper och omständigheter fokuserar Aftonbladet på i sin gestaltning av gärningsmannen?
2. Hur kommer gärningsmannens etnicitet och ursprung till uttryck i Aftonbladets rapportering av skolattacken i Trollhättan?
3. Hur personifieras idéer och begrepp genom gärningsmannen?
4. Hur gestaltas gärningsmannen utifrån ett "vi och de"-perspektiv?

2.2 Begreppsdefinitioner

I denna studie använder vi oss av begrepp som kan ha flera olika definitioner. Därför anser vi det vara lämpligt att redogöra för vilken definition vi använder oss av.

2.2.1 Rasism

Skolattacken i Trollhättan var ett hatbrott med rasistiska motiv. Rasism är en ideologi som grundas på en kombination av olika förutsättningar. Det handlar bland annat om uppfattningen att det är rimligt att dela in människosläktet i raser utifrån skillnader i utseende (Nationalencyklopedin, 2016). Vidare innebär rasism antagandet att det finns ett samband mellan dessa skillnader i utseende och människors mentala och intellektuella anlag, något som är gemensamt för samtliga medlemmar inom respektive ras (ibid). Enligt förundersökningsprotokollet (AM-144882-15) valde gärningsmannen i Trollhättan ut sina offer enbart baserat på deras utseende, vilket bidrog till förståelsen av att brottet hade ett rasistiskt hatbrottsmotiv.

2.2.1 Etnicitet och ursprung

Den tidigare forskning som vi har tagit del av visar att gärningsmän gestaltas olika beroende på om denne är inhemsk eller utländsk. En av våra frågeställningar handlar om huruvida etnicitet och ursprung kommer till uttryck i rapporteringen av vårt fall med en svensk gärningsman. Etnicitet definieras enligt Nationalencyklopedin (2016) som en identifikation med och känsla av tillhörighet till en etnisk grupp. Det handlar om sociala relationer mellan grupper och att dessa grupper känner ett kulturellt avstånd från andra grupper. I denna studie använder vi oss genomgående av de båda begreppen etnicitet och ursprung. Etnicitet definieras alltså som en social och kulturell tillhörighet, medan vi med ursprung avser nationellt ursprung.

3. Bakgrund

I detta kapitel redogör vi utförligt för hur skolattacken i Trollhättan gick till. Samtliga uppgifter kommer från förundersökningsprotokollet (AM-144882-15).

3.1 Skolattacken i Trollhättan – ett hatbrott med rasistiska motiv

Den 22 oktober 2015 går en maskerad, 21-årig man beväpnad med kniv och svärd in på en grundskola i Trollhättan. Direkt när gärningsmannen går in på skolan attackerar han sina två första offer; en 20-årig lärarassistent som dör på platsen och en 15-årig elev som senare avlider på sjukhus (AM-144882-15). Efter detta går gärningsmannen vidare in på skolan och letar nya offer men personal och elever har redan fått signaler om vad som pågår och har hunnit låsa in sig i klassrummen. Gärningsmannen stöter på en grupp med tjejer som tror att det är ett skämt eftersom det är halloween-tider och de poserar på bild tillsammans med gärningsmannen. Vid samma ögonblick går en lärare fram till gärningsmannen och ber honom ta av sig masken, varpå han attackerar läraren. Läraren tar sig ut från skolan men avlider på sjukhus en och en halv månad efter attacken. Efter attacken på läraren fortsätter gärningsmannen sin jakt. Han går från klassrum till klassrum och knackar på. Till slut öppnar en 15-årig elev dörren till ett av klassrummen. Gärningsmannen sticker då svärdet i pojken mage men han överlever.

När gärningsmannen vänder tillbaka möter han två poliser som har hunnit dit. Han går med bestämda steg mot dem och poliserna skjuter honom precis samtidigt med två skott, varav ett träffar i magen. Gärningsmannen avlider senare på sjukhus.

Polisen uppgav dagen efter attacken att gärningen var ett hatbrott med rasistiska motiv. Det grundades i att samtliga som blev attackerade var av utländsk härkomst (han valde ut sina offer och undvek att attackera de ljushyade han mötte). Under husrannsakan hittade polisen även ett främlingsfientligt avskedsbrev i gärningsmannens lägenhet. I polisens förundersökningsprotokoll (AM-144882-15) finns den gärningsmannaprofil som gjordes efter dådet och som baseras bland annat på förhör med närstående och bekanta till gärningsmannen, innehåll i dator och telefon samt fynd vid husrannsakan. Den visar bland annat att gärningsmannen inte tidigare varit dömd eller misstänkt för något brott och att han heller inte vårdats inom psykiatri eller varit sjukskriven, utan alltid skött sig själv och sina åtaganden. Däremot fanns vissa indikationer på depressiva besvär hos honom och att han sedan några månader före gärningen haft tankar kring självmord.

Två veckor före gärningen gjorde han ett depressionstest på nätet och sökte sedan information om depressiva besvär. Han hade därefter sökt efter självmordsvideos på nätet och även klickat sig vidare till en kontaktsida tillhörande en hjälporganisation som riktar sig till personer med självmordstankar. En stor mängd av det material som NN sparat ned på sin dator hade ett innehåll som handlade om hopplöshet, att vara missförstådd, självförakt, våld och död (AM-144882-15, s. 317).

Enligt gärningsmannaprofilen fanns inga tecken på att han skulle ha haft något problem med alkohol eller andra droger. Han var heller inte politiskt engagerad i den mening att han var medlem i något parti eller ungdomsförbund.

Det finns såvitt känt ingen kommunikation där NN på ett strukturerat sätt haft utbyte med andra personer för att dela sina tankar, värderingar och ideologier. Han förefaller istället ha konsumerat och sparat ner bild- och filmmaterial som har ett innehåll som på olika sätt uttrycker rasism, islamofobi och nazism. Ofta har detta material varit av typen ”skämt” som framförallt figurerat på vissa internetforum (AM-144882-15, s. 317).

Gärningsmannen ska ha planerat och förberett sig för dådet under två veckors tid genom att välja ut platsen, vapen, kläder och musik. Förutom detta så begärde han ledigt från sin praktikplats, klippte sig, gjorde slut på sina pengar och skrev ett avskedsbrev. Det ska ha funnits en plan och en önskan om att gärningen skulle sluta i ett suicide-by-cop.

När polis kommer till platsen och får kontakt med NN går han målinriktat dem tillmötes med det tydliga syftet att bli skjuten. I ett avskedsbrev har han uttryckt en önskan att han inte ska överleva gärningen och han har gjort förberedelser som visar att han planerade för detta. Han har velat avsluta sitt eget liv i samband med gärningen och utifrån detta gör vi bedömningen att det handlade om ett suicide-by-cop (AM-144882-15, s. 317).

Gärningen har enligt utredningen ett tydligt hatbrottsmotiv. Gärningsmannen valde ut skolan eftersom han visste att det fanns många personer med utländsk bakgrund där. Under dådet valde han ut sina offer utifrån vilken etnisk bakgrund de såg ut att ha och han undvek att attackera flera personer som han hade kunnat angripa (framförallt kvinnor/flickor och yngre barn).

Det är högst troligt att gärningsmannen ensam planerade gärningen då den största delen av planeringen verkar ha skett vid hans dator. Det finns heller ingen känd kommunikation mellan honom och någon annan. Dessutom ska han enligt alla vittnen varit ensam vid själva gärningen.

Enligt förundersökningen tros gärningen ha utlösts av att gärningsmannen upplevde sociala och ekonomiska misslyckanden.

Efter avslutad gymnasieutbildning blev NN arbetslös. Under drygt två års tid sökte han arbete utan framgång och när hans sparkapital var slut fick han söka ekonomiskt bistånd hos socialtjänsten. NN hade under en längre tid intresserat sig för bilder och information avseende självmord och negativ syn på invandring. Under veckorna före gärningen hade NN fått en praktikplats där det enligt hans egen utsago var brukligt att man fick anställning efter avslutad praktik. När det är ett par veckor kvar på praktikperioden fick han besked att det inte fanns någon anställning till honom efteråt. Några dagar senare började NN planera och förbereda gärningen som han sedan genomför dagen innan praktiken skulle avslutas. NNs upplevelse av sociala och ekonomiska misslyckanden har sannolikt ytterligare förstärkts av att han varit ensam, isolerad och osäker i sin identitet. Hans tydliga intresse för och konsumtion av våldsmaterial förefaller ha givit honom en mental beredskap att använda våld som metod för att hantera ett upplevt problem (AM-144882-15, s. 317).

4. Tidigare forskning

I följande kapitel presenterar vi en del av den tidigare forskning som vi har tagit del av. Utifrån vårt syfte har vi letat efter vetenskapliga artiklar som handlar om hur medier gestaltar gärningsmän, beroende på om denne är av inhemskt eller utländskt ursprung. Dessa artiklar används senare i vår analys och fungerar som en referensram till vårt resultat.

4.1 Hur gestaltas en gärningsman med inhemskt ursprung?

I artikeln *The monsters next door: Media constructions of boys and masculinity* har Mia Consalvo (2010) undersökt hur gärningsmännen i Columbine high school-skjutningen 1999 framställdes i medier utifrån deras intressen och sociala position på skolan. Hon har också studerat huruvida gärningsmännens etnicitet och ursprung kom till uttryck i rapporteringen.

Mia Consalvo (2010) analyserade olika former av medieinnehåll, både nyhetsinslag från tv och tidningsartiklar, för att få en samlad bild av rapporteringen under de första veckorna efter händelsen. I sin studie fann Consalvo (2010) att alla medier hon undersökte använde sig av termer som massaker, skräck, krigszon och blodbad i sin beskrivning av händelsen. Dessa beskrivningar var menade att få händelsen att framstå som så otroligt avvikande att det bara inte gick att förstå (Consalvo, 2010). När

journalister framställer gärningsmännen som ”avvikande” och ”monster” särskiljer de dem från ”normala” pojkar i samhället. Genom att säga att gärningsmännen var ”monster” avkänns de och framstår egentligen inte ens som mänskliga (ibid).

I början av rapporteringen framställdes gärningsmännen som avvikande, som ett gäng som gick runt i skolans korridorer och orsakade problem och skrämde andra elever. Lite senare i rapporteringen kom det dock fram att gärningsmännen snarare hade isolerat sig från resten av klasskamraterna och att de var ensamma.

Efter att medierna försökt skapa sig en bild av gärningsmännen genom att prata med andra elever i skolan övergick bilden av gärningsmännen som ”monster” mer och mer till att de egentligen var ”nördar”. Deras historia som utstötta snarare än problemmakare skapade förvirring mellan den verkliga faran, individerna/”monstren”, och unga nördar i allmänhet.

Vad gäller gärningsmännens etnicitet och ursprung förbisåg de allra flesta journalisterna i sin rapportering det faktum att gärningsmännen var vita, unga, medelklassmän, trots att många beskrev dem som ”fulla av hat” för etniska minoriteter (ibid). I stället för att tala om männens etnicitet och ursprung i medierna talades det om deras klasstillhörighet och vilken chock det var att medelklassbarn kunde göra något sådant. Att de var vita nämndes inte. Detta kan enligt Consalvo bero på bristande erfarenheter av att överhuvudtaget kunna se vithet som en faktor, så som man brukar kunna göra med motsvarigheten (ibid).

[...] man [medierna] kopplade ihop gärningsmännen Klebold och Harris och tron på den vita rasens överlägsenhet. Genom att göra det ifrågasatte inte medierna konstruktionen av vithet eller vit maskulinitet [...] istället avledde de uppmärksamheten från det faktum att gärningsmännen var vita. Även om de trodde på den vita rasens överlägsenhet var det inte, enligt medierna, gärningsmännens hudfärg som var problemet. I stället för att ifrågasätta ett reparerande av bilden av vita amerikaner, fokuserade medierna på några avvikande trosuppfattningar som en minoritet vita står för. Genom detta befäster medierna den rasistiska framställningen av brott och att det skulle finnas ”riktiga” brottslingar (Consalvo, 2010, s. 38, vår översättning).

Skolskjutningen på Columbine high school är alltså ett exempel på en attack genomförd av inhemska gärningsmän och på hur gestaltningen av dessa såg ut i amerikanska medier. Consalvo (2010) kom fram till att rapporteringen 1999 inte fokuserade på

gärningsmännens etniska ursprung, utan snarare på deras klasstillhörighet. Detta vill vi undersöka i en svensk kontext och se om samma mönster gäller för svenska medier.

Studier gjorda av DeFoster (2010) och Entman (2004) visar hur medier i Storbritannien och USA i fall med muslimska gärningsmän gestaltar dessa som terrorister, medan de å andra sidan snarare reparerar bilden av gärningsmännen om de är judar eller kristna. Enligt dessa studier konstrueras de senare oftare som ensamma människor som begår en ond handling, snarare än som terrorister. Vidare menar författarna att medierna drar uppmärksamheten från den onda gärningen till personliga omständigheter (DeFoster, 2010; Entman, 2004).

I studien *Narratives used to portray in-group terrorists: A comparative analysis of the Israeli and Norwegian press* bygger författarna Samuel-Azran, Lavie-Dinur och Karniel (2015) vidare på DeFoster (2010) och Entmans (2004) studier. De undersöker om detta mönster är representativt för andra västerländska demokratier och genomförde således kvantitativa textanalyser av israeliska och norska medier. Texterna som analyserades är nyhetsartiklar ur rapporteringen av israeliska attacker mot palestinier samt Anders Behring Breiviks attacker i Norge 2011. Författarna valde att undersöka hur medierna benämner gärningsmännen, handlingen och motivet. De kom fram till att både de norska och israeliska medierna benämner gärningsmännen som 'terrorister' och handlingen som 'terror', snarare än att benämna dem som ensamma galningar (Samuel-Azran et al., 2015). De norska medierna var emellertid delade när det kom till att beskriva motivet. Både Anders Behring Breiviks mentala tillstånd och hans ideologi beskrevs som motiv bakom attackerna (ibid).

Skolattackerna i Trollhättan var inget terrorbrott, utan ett hatbrott. Vi anser ändå att denna studie om norsk och israelisk press är användbar för vår studie. Det handlar om hur medier benämner och beskriver gärningsmän, handling samt motiv, oavsett vilken brottsrubriceringen är. Hur gärningsmannen i Trollhättan konstruerades i svenska medier är intressant eftersom det alltså finns studier som faktiskt visar på att inhemska och utländska gärningsmän ofta konstrueras olika. Eftersom gärningsmannen i fallet Trollhättan sköts till döds strax efter attackerna kan vi aldrig säkert veta hans motiv. I

förundersökningsprotokollet (AM-144882-15) framgår att det fanns ett hatbrottsmotiv men det framgår också att gärningsmannen en tid före attackerna hade sökt på internet om psykisk ohälsa och att han gjort depressionstest. Vad vi kan undersöka är hur medierna beskriver motivet och vilket av alla möjliga motiv som de fokuserar på.

4.2 Hur gestaltas en gärningsman med utländskt ursprung?

Sung-Yeon Park, Kyle J. Solody och Xiaoqun Zhang gjorde en kvantitativ framing- och agenda setting-analys. Deras syfte var att undersöka hur gärningsmannens etnicitet och ursprung i skolskjutningen i Virginia Tech kom till uttryck i tidningsartiklar inom en månad från händelsen. I april 2007 sköt en student ihjäl 32 personer och skadade ytterligare 25 innan han själv tog sitt liv. Gärningsmannens ursprung, asiatiskt, nämndes ofta i medierapporteringen, till skillnad från exempelvis rapporteringen kring skolskjutningen i Columbine då gärningsmännen var vita.

Genom en systematisk analys så identifierade artikelförfattarna elva olika ramar om hur händelsen konstruerades i medierna, vilka aspekter som var mer frekvent förekommande i rapporteringen än andra. Dessa var bland andra *vapenkontroll* och *våldsamt populärkultur*. Ytterligare ramar som förekom relativt ofta var *populärkulturell skuld* och *ungdomar som känner sig utanför*. Sammanfattningsvis visar dessa ramar att rapporteringen kring detta fall innehöll basmaterial från många olika ramar och att nyhetsbevakningen kring sådana här komplexa brott erbjuder olika förklaringar. Förklaringar som delvis kommer från sociala, kulturella och historiska erfarenheter och som i förlängningen påverkar journalistiken (Park, Solody och Zhang, 2012). Frågorna som artikelförfattarna ställt sig är hur medierna konstruerar gärningsmannen utifrån etnicitet och ursprung, genom att avslöja detta i detalj. De ställer sig också frågan om hur medierna konstruerar händelsen genom att koppla den samman med gärningsmannens etnicitet och ursprung. Slutligen undersöker de hur mycket medierna konstruerar gärningsmannen genom att använda sig av vanliga asiatiska stereotyper för att beskriva honom.

Annorlundaskapet [otherness] av gärningsmän kan förstärkas om gärningsmannen råkar tillhöra en redan marginaliserad grupp eller en grupp som anses vara ”naturligt brottslig”, till exempel invandrare. Detta gör att den amerikanska allmänheten får uppfattningen av att invandrare är mer

benägna att begå brott, trots att det finns bevis för motsatsen. Om tyngdpunkten i medierna ligger på gärningsmannens ras och invandrarstatus, riskerar den här felaktiga bilden förstärkas, vilket i sin tur bidrar till orättvisa i samhället (Park, Solody och Zhang, 2012, s. 477, vår översättning).

Resultatet av studien visar att 38 procent av alla undersökta artiklar identifierar gärningsmannens ursprung, asiatiskt.

Av alla artiklar där gärningsmannens minoritetsstatus nämndes diskuteras etnicitet och ursprung på en individnivå och i 22 procent av artiklarna porträtterades koreaner som den etniska grupp som delar bördan och skammen av förövarens brott.

Asiater och gärningsmannens familj omtalades i flera artiklar som ”de andra”, till skillnad från ”oss/vi/allmänheten”. Information om etnicitet och ursprung nämndes inte bara i brödtexten utan också på andra framträdande platser, till exempel i första stycket eller till och med i rubriken. Trots att gärningsmannens koreanska ursprung inte är relevant för vare sig hans psykiska ohälsa eller för brottet i sig, tas det alltså ändå upp frekvent i nyhetsartiklarna (ibid). Utöver att fånga läsarens uppmärksamhet bidrar ofta information om etnicitet och ursprung på framträdande platser till att artikeln blir mer delad (och därmed läst) av andra medier eller privatpersoner (Park, Solody och Zhang, 2012).

Artikelförfattarna Park, Solody och Zhang (2012) har alltså undersökt huruvida gärningsmannens etnicitet och ursprung kommer till uttryck i medier. Detta har de gjort genom en kvantitativ framingsanalys och studerat vilka ramar som förekommer och hur ofta. Vi vill i vår undersökning göra en djupare analys med hjälp av en kvalitativ framingsanalys och undersöka hur våra ramar förekommer snarare än hur ofta, men kan ändå använda oss av den här forskningen och förhålla oss till den.

Gärningsmannen i vår studie var inte av utländskt ursprung, han var svensk, men vi kan ändå använda oss av denna studie för att jämföra med hur gärningsmannen i fallet Trollhättan gestaltas utifrån etnicitet och ursprung. Vi kan också inspireras av studien för att studera hur gärningsmannen gestaltas ur ett "vi och de"-perspektiv. Vi kan undersöka om svenska medier på något sätt förvisar gärningsmannen från ett "vi" till ett "de" och hur det i så fall kommer till uttryck.

4.3 Gärningsmannen som en av oss, eller som en av dem?

Den ovannämnda studien genomförd av Park et al. (2012) visar alltså att den utländske gärningsmannen och hans familj genom mediernas gestaltning förvisas bort från "oss", till ett "de". Flera studier har gjorts med "vi och de"-perspektivet som utgångspunkt. Ylva Brune (2004) har, i sin avhandling *Nyheter från gränsen*, genom en diskursanalys sökt en djupare förståelse för hur nyhetsjournalistiken berättar om invandrar- och flyktingfrågor. Hon har genom texternas sätt att skapa mening och de idéer som de uttrycker undersökt hur nyheter konstruerar centrala teman såsom "flyktinginvandring", "rasistiskt våld" och "invandrare" som typer och kollektiv. "Gränsen" i titeln syftar dels på den gräns som flyktingar möter när de kommer till Sverige men också den "gräns" som dras mellan olika invånare i Sverige, det vill säga "svenskarna" och "invandrarna". Hennes avhandling består av tre delar där den andra delen (*Budbäraren avrättad*) är mest relevant för vår studie, eftersom den studerar rapporteringen kring tre fall av rasistiska trakasserier. Alltså fall där gärningsmännen har varit svenska och har gett sig på utrikesfödda. Brune fann i sin studie att medierna, istället för att beskriva händelserna som rasistiska brott, fick händelserna att framstå som "vanliga" slagsmål mellan ungdomar (Brune, 2004). I dessa fall var inte etnicitet eller ursprung en avgörande faktor i rapporteringen, som det annars brukar vara om gärningsmännen har annat ursprung (ibid).

Ylva Bruners avhandling pekar på hur viktigt det är att kritiskt granska den svenska självbilden som förmedlas i medierna. Brune undersökte också i en annan del av studien de tekniker som nyhetsartiklar från mitten av 1970-talet använder för att konstruera invandrare som typer. Bland annat har hon studerat hur medierna har konstruerat typifierade "invandarmän", "invandrarkvinnor", "invandrarkillar" och "invandrartjejer" och hur några av de blivit stereotyper.

Min hypotes är att de typifierade invandrarna, stereotyperna, ingår som en del i journalistikens bearbetning av en kulturell tematik som handlar om vilka "vi" är och bör vara (Brune, 2004, s 213)

Vi kan i vår studie inspireras av Ylva Bruners forskning genom att studera hur medierna konstruerar ett "vi" och ett "de" – vare sig det handlar om konstruktionen av invandrare

eller av rasister eller något helt annat. Vi vill undersöka om Aftonbladet i sina nyhetsartiklar ”skjuter ifrån sig” personer som de inte vill kännas vid och beskriver dem exkluderande, som ”de andra”. Eller om medierna kanske istället inkluderar gärningsmännen och beskriver dem som “en av oss” genom att ta upp aspekter som gör att läsarna kan identifiera sig med dem, trots deras onda handling.

I en studie från 2012 undersöker Angie Chuang representationen av ”de andra” i amerikansk rapportering av skjutningarna i Binghamtons 2009 och jämför dessa med dem av Virginia Tech-skjutningen 2007. I båda fallen har gärningsmannen ett asiatiskt ursprung. Chuang (2012) studerar huruvida gärningsmannens invandrarstatus är en del av rapporteringen, både rent uttalat och genom antydningar, som till exempel genom att säga att gärningsmannen talade dålig engelska. Målet med studien är att urskilja huruvida ursprung och invandrarstatus har spelat en roll i mediernas rapportering (ibid). Chuang (2012) kom bland annat fram till att i 43 av de 78 artiklar som hon undersökte, framställdes Wong som en invandrare från Vietnam. I alla utom en av de 14 tidningar som undersöktes, framställdes han som en vietnamesisk invandrare åtminstone en gång. Tidigare forskning visar att nyhetsmedierna tenderar att fokusera på egenskaper hos massskjutningsgärningsmän som erbjuder en möjlig förklaring för varför de gjorde som de gjorde (ibid).

Vidare refererar Chuang (2012) till en tidigare studie gjord av Leavy och Maloney (2009). De jämför skolskjutningen i Columbine med den i Red Lake Indian Reservation. I båda fallen var gärningsmännen inhemska. Leavy och Maloney (2009) drar slutsatsen att när gärningsmannen är “en av oss”, alltså vit medelklass, tenderar medierna att fokusera på karaktärsdrag som inte har med etnicitet, ursprung eller klass att göra.

Chuang (2012) studie syftar alltså till att urskilja särskilda egenskaper i rapporteringen om gärningsmannen vid Binghamton-skjutningen 2009 och att hitta mönster som handlar om ”annanskap”. I studiens slutsats kom Chuang (2012) fram till att gärningsmannen identifierades mer som en invandrare än som en amerikansk medborgare. Detta betyder, enligt Chuang (2012), att gärningsmannens faktiska amerikanska medborgarskap överskuggades av att han ursprungligen kom ifrån ett

annat land. Forskning har visat att medierna har en tendens att associera etniska minoriteter med våld och konflikter (Allan, 2010). Därför, med det dominerande vita mans-perspektivet, får det gärningsmannen vid Binghamton att framstå som en främling och han blir motsatsen till ”en av oss” (Chuang, 2012).

Chuang (2012) menar att nyhetsmedierna i dag har ett stort mått av makt när det kommer till att besluta vem som får vara amerikan och vem som förblir en utlänning.

4.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Vi har tagit del av forskning som undersöker hur gärningsmän konstrueras i medier – både gärningsmän med inhemskt ursprung och de med utländskt sådant. Vi har hittat frames, identifierade i tidigare rapportering, som vi kan inspireras av i analysen av vårt resultat. I Consalvos (2010) studie framkom till exempel att de inhemska gärningsmännen, bakom skolskjutningen på Columbine high school, först gestaltades som monster men senare som ensamma nördar.

DeFoster (2010) och Entmans (2004) studier visar att medier i USA ofta drar uppmärksamheten från gärningsmannens etnicitet och ursprung om denne är inhemsk. Vidare visar studierna att medierna också drar uppmärksamheten från den onda gärningen för att fokusera mer på personliga omständigheter i fall med inhemska gärningsmän (ibid). Detta liknar Consalvos (2010) resultat om att gärningsmännen gestaltades som ensamma nördar eftersom det skulle kunna räknas som just personliga omständigheter.

I fallet med gärningsmannen från skolskjutningen på Virginia tech visar tidigare forskning att mycket av rapporteringen fokuserade på gärningsmannens asiatiska ursprung (Park, Solody och Zhang, 2012). Detta fokus på ursprung fanns alltså inte i fall med gärningsmän med inhemsk bakgrund, enligt den utländska forskning som vi har tagit del av. Denna studie syftar till att undersöka om detta mönster är applicerbart på svensk rapportering.

Utifrån gärningsmannens ursprung vill vi också undersöka hur denne gestaltas utifrån ett “vi och de”-perspektiv. Tidigare forskning visar att utländska gärningsmän gestaltas

exkluderande och förvisas till ett "de" (Park, Solody och Zhang, 2012). Genom att jämföra vårt resultat med dessa studier kan vi undersöka var Aftonbladet placerar en svensk gärningsman, beskrivs han som "en av oss" eller förvisas han till "de andra". Här använder vi oss också av Brunes (2004) forskning. I fall med rasistiska våldsbrott har hon funnit att medierna, istället för att beskriva händelserna som just rasistiska brott, fick händelserna att framstå som "vanliga" slagsmål mellan ungdomar (Brune, 2004). Detta är ett exempel på hur medierna gestaltar gärningsmannen som "en av oss".

5. Teori

I följande kapitel presenterar vi vår teoretiska referensram för studien.

5.1 Medierna ramar in vår verklighet

Medierna påverkar oss – från det minsta vardagliga valet till det större politiska beslutet. Medierna påverkar också vår uppfattning av vår omvärld och människorna i den. Enligt den andra nivån av McCombs och Shaws (2014) dagordningsteori påverkar medier den allmänna opinionen genom att framhäva vissa attribut till de objekt de rapporterar om (ibid). Informationen som medierna väljer att fokusera på överförs direkt till publiken och är också den information som publiken fokuserar på (Reese, 2010). Stephen D. Reese (2010) skriver här om dagordningsteorins relation till framingteorin. Framingteorin förklaras av Entman (1993) som att avsändaren väljer vissa aspekter (frames) av dennes uppfattade verklighet och gör dessa mer framträdande i en kommunicerande text. Detta på ett sätt som förespråkar en viss definition av problemet i fråga, men även orsaken, moralisk utgångspunkt och lösning av problemet (ibid). Entman (1993) refererar till Fiske och Taylor (1991) som menar att frames framhäver information om exempelvis en nyhetshändelse och gör denna information mer utmärkande. Genom detta blir denna information mer meningsfull och minnesvärd för läsaren. I texter kan viss information bli mer utmärkande genom en särskild placering, repetition av informationen, eller genom att associera informationen med kulturellt välbekanta symboler (Entman, 1993).

Enligt Entman (1993) innehåller texter frames som kommer till uttryck genom en närvaro, eller frånvaro, av bland annat vissa nyckelord, stereotypiska bilder eller informationskällor. Detta görs inte alltid medvetet av skribenten, enligt Entman (1993).

Dagordningsteorin och framingteorin går på många sätt hand i hand. Det handlar om att medierna, genom vad de väljer att framhäva (val av frames) direkt påverkar den allmänna opinionen som i sin tur fattar beslut (McCombs och Shaws, 2014). Även Goffman (1974) menar att alla mediala budskap består av en ram som ger mottagaren en fingervisning om hur han eller hon bör uppfatta meddelandet. Denna ram beskrivs av Nord och Strömbäck (2012) som ett fönster som man ser världen genom.

Medierna har alltså en mycket central plats i människors dagliga liv. De utgör vårt huvudsakliga fönster mot den värld som ligger bortom våra egna erfarenheter - vilket är en allt större del av den värld som är relevant för oss (Nord & Strömbäck, 2012, s. 11).

Sociologen Erving Goffman (1974) menar att vi är beroende av dessa ramar i vår mänskliga kommunikation. Ramarna hjälper oss att strukturera och förstå, inte bara vår vardag, utan hela världen. Nord och Strömbäck (2012) menar att alla journalistiska beskrivningar av verkligheten är begränsade, eftersom medierna i sig är begränsade. Journalistiken handlar om val, bland annat vilken vinkel som väljs och vilken fakta som tas med eller lämnas utanför. Därför kan de journalistiska beskrivningarna ses som en gestaltning av det som nyheten i själva verket handlar om. De här gestaltningarna fungerar sedan som ett ramverk för hur människor tolkar nyheten men i förlängningen också verkligheten. Ramarna säger hur verkligheten ska förstås och utelämnar i mångt och mycket alternativa tolkningar (Nord & Strömbäck, 2012).

Entman (1993) å andra sidan menar att de frames som vägleder mottagaren till slutsatser, inte alltid behöver reflektera de frames som finns i texten. Han menar att processen att något blir mer framträdande i en text är en interaktion mellan skribenten och den enskilda läsaren. Det är inte garanterat att frames påverkar läsarens tankesätt. Entman (1993) visar genom exempel att frames påverkar en stor del av publiken på ett visst sätt, men att det inte finns någon garanti att frames påverkar samtliga läsare på samma sätt (ibid).

Utifrån framingteorin kan vi identifiera ramar (frames) och undersöka hur svenska medier erbjuder läsaren att uppfatta gärningsmannen, hans handling och hans motiv. Vi kan undersöka vilken information medierna väljer att framhäva och på vilket sätt de gör det. Vi anser därför att framingteorin kommer väl till pass i vår studie.

5.2 När begrepp personifieras genom gärningsmannen

För att djupare förstå hur gärningsmannen gestaltades i svenska medier har vi valt att kombinera framingteorin med en del av representationsteorin.

Ordet representation betyder, i det här fallet, "något som står för något annat" (Nationalencyklopedin, 2016). Birgitta Höijer (2008) beskriver representation som något som förbinder språk/bild, mening och kultur och som möjliggör kommunikation genom kollektivt delade föreställningar. Vidare skriver hon att språk och kommunikation förmedlar representationer av verkligheten, inte verkligheten i sig (ibid). Höijer (2008) refererar till Serge Moscovici (1973) som har utvecklat en teori som han kallar för social representation. Hans teori innehåller verktyg som kan användas för att förstå hur gemensamma föreställningar i samhället skapas och kommuniceras i språkliga handlingar, bilder och texter (Höijer, 2008). Enligt teorin har medierna en avgörande roll i samhället när det kommer till att skapa dessa gemensamma föreställningar. Enligt Moscovici (1988) gör sociala representationer det möjligt för oss att klassificera personer och objekt samt att jämföra och förklara beteende och objektivera dem som delar av vår sociala miljö. I vår studie kan vi med hjälp av teorin om social representation undersöka hur medierna klassificerar gärningsmannen och hans handling och på så sätt skapar en kollektiv föreställning om honom. Detta blir, som vi tidigare nämnt, extra intressant eftersom mediernas gestaltning påverkar den allmänna opinionen. Om medierna har en avgörande roll i att skapa gemensamma föreställningar, kan mediernas representation av gärningsmannen bli den gängse uppfattningen av honom.

Den del av representationsteorin som vi kommer att fokusera på är den som kallas för personifiering. Den innebär att en idé eller ett begrepp länkas till en konkret person (Höijer, 2008). Personifiering är en välkänd mekanism som kan användas av medierna för att skapa uppmärksamhet (ibid). Om gärningsmannen i vårt fall har fått representera

en idé eller ett begrepp ämnar vi att undersöka genom att kombinera teorin om personifiering med framingteorin. Detta eftersom vi, inom ramen för framingteorin, inte har hittat något som motsvarar personifiering. Genom att kombinera de två teorierna kan vi undersöka ytterligare en aspekt av gärningsmannens gestaltning.

5.3 Är gärningsmannen en av oss?

En av frågeställningarna till denna studie är undersöka hur gärningsmannen gestaltas utifrån sin etnicitet. Ordet etnicitet sträcker sig längre än bara ursprung och hudfärg. Det handlar också om en känsla av tillhörighet till en grupp (Nationalencyklopedin, 2016). Därför vill vi undersöka om gärningsmannen gestaltas som "en av oss" eller som "en av dem". För att förhålla oss till detta använder vi oss av teorin om othering. Den skulle kunna översättas till annorlundaskap eller annanskap på svenska. I denna studie kommer vi dock att använda oss av den engelska termen othering, eftersom vi tycker att den bäst beskriver teorin. Den danske forskaren Sune Qvotrup Jensen (2011) menar att othering utgår ifrån teorin om att identiteter skapas i sociala sammanhang och att minoriteters identiteter alltid är en del av ett större socialt sammanhang med vissa villkor. Denna process kan försöka förstås med hjälp av othering (ibid). Teorin härstammar ursprungligen ur postkolonialismen och utvecklades av Spivak 1985 som Jensen (2011) refererar till i sin artikel. Spivak analyserade arkivmaterial från tiden då Storbritannien hade stark kolonialmakt över Indien. Hon studerade språket i materialet, bland annat brev, och kom fram till att flera formuleringar skapade "vi" (britterna) och "de andra" (de infödda indierna), alltså det hon kallar för othering.

Professorn och litteraturkritikern Edward Said (2016) beskriver i sin bok *Orientalism* att utländska gärningsmän ofta blir förpassade till "de andra". De beskrivs som irrationella, barnsliga och annorlunda i motsats till "oss" som är rationella, mogna och normala (ibid). Othering är inte bara ett sätt att försöka förstå rasism, utan även sexism och klass. Viktigt att poängtera är att othering inte är synonymt med något av dessa tre. Teorin handlar om konsekvenserna av eller orsakerna bakom rasism, sexism och klass (Jensen, 2011). Det är den som sitter på makten, eller tolkningsföreträdet, som har möjlighet att skapa "de andra", och "de andra" konstrueras som sämre än "vi" (ibid). I vårt fall är det medierna som har tolkningsföreträde och sitter på makten att skapa "de andra". I flera

studier som har använt othering som teori har författarna analyserat medietexter för att hitta formuleringar som skapar “vi” och “de” utifrån etnicitet och nationellt ursprung, att invandrare konstrueras som “de”. I vår studie analyserar vi nyhetsartiklar om en inhemsk gärningsman men vi tror ändå att vi kan använda othering som teori. Detta för att försöka förstå var medier placerar gärningsmannen, bland “oss” eller bland “några andra” och i så fall vilka?

5.4 Förtydligande av frågeställningar

Mot bakgrund av tidigare forskning och teorier har vi operationaliserat vårt syfte till fyra konkreta frågeställningar.

1. **Hur kommer gärningsmannens etnicitet och ursprung till uttryck i Aftonbladets rapportering av skolattacken i Trollhättan?**

Med denna frågeställning vill vi undersöka om, och i så fall hur, den svenske gärningsmannens etnicitet, alltså kulturell och social tillhörighet, kommer till uttryck i rapporteringen. Denna frågeställning syftar också till att undersöka hur gärningsmannens svenska ursprung synliggörs i rapporteringen.

2. **Vilka egenskaper och omständigheter fokuserar Aftonbladet på i sin gestaltning av gärningsmannen?**

Tidigare forskning visar att det i rapporteringen av fall med utländska gärningsmän ofta fokuseras på etnicitet och ursprung, medan det i fall med inhemska gärningsmän snarare fokuseras på personliga omständigheter (DeFoster, 2010; Entman, 2004). Denna frågeställning syftar till att undersöka just detta. Vad fokuserar Aftonbladet på i sin rapportering i fallet Trollhättan? Är det gärningsmannens etnicitet eller är det personliga omständigheter och hur kommer detta till uttryck?

3. **Hur gestaltas gärningsmannen utifrån ett "vi och de"-perspektiv?**

Utifrån teorin om othering syftar denna frågeställningen till att undersöka var i samhället Aftonbladet placerar gärningsmannen. Gestaltas han som “en av oss” eller förvisas han till “en av dem”? Här jämför vi bland annat med Park, Solody

och Zhang (2012) som har kommit fram till att gärningsmän med utländsk bakgrund gestaltas exkluderande, som “en av dem”.

4. Hur personifieras idéer och begrepp genom gärningsmannen?

Enligt teorin om personifiering i den sociala representationsteorin är det vanligt att medier låter personer representera abstrakta idéer och begrepp. Denna frågeställning knyter an till frågeställning 3 eftersom denna personifiering kan vara ett sätt att distansera sig från gärningsmannen och förvisa honom till ett “de”. Det kan vara sätt att få honom att omänskliggöras. I fallet Columbine fann Consalvo (2010) att alla medier hon undersökte använde sig av termer som massaker, skräck, krigszon och blodbad i sin beskrivning av händelsen. Dessa beskrivningar var menade att få händelsen att framstå som så otroligt avvikande att det bara inte gick att förstå (Consalvo, 2010). Att begrepp som “skräck” personifieras genom gärningsmännen är något vi har tagit fasta på. Med denna frågeställning vill vi undersöka om begrepp eller idéer personifieras genom gärningsmannen i Trollhättan.

6. Metod

Utifrån vårt syfte om hur en inhemsk gärningsman gestaltas i Aftonbladet valde vi att närma oss vår empiri med en kvalitativ ansats eftersom den lämpar sig bäst vid fallstudier när man vill undersöka processer, relationer och kvalitativa egenskaper mer ingående (Ekström och Larsson, 2010). Vi utgick från tidigare forskning och dess slutsatser om hur inhemska respektive utländska gärningsmän gestaltas, men vi ville samtidigt närma oss vår empiri öppet och förutsättningslöst. Vi kombinerade alltså tidigare hypoteser och resonemang med nya fynd i vår empiri. Denna studie har således genomförts med en abduktiv ansats.

6.1 Framinganalys

Som analysmetod för studien valde vi framinganalys. Detta eftersom vi, utifrån vårt syfte, ville undersöka empirin så öppensinnat som möjligt för att kunna ta reda på hur gärningsmannen gestaltades i Aftonbladet. Framingen, eller inramningen, av en händelse, medveten eller omedveten, påverkar bland annat hur olika problem framställs

i medierna och blir således publikens bild av verkligheten (Entman, 1993) eftersom medierna fungerar som allmänhetens fönster mot omvärlden (Nord & Strömbäck, 2012). En kritisk diskursanalys hade inte lämpat sig för vårt syfte eftersom det inte handlar om ideologikritik, och ideologibegreppet sägs vara det teoretiska fundamentet i kritisk diskursanalys (Berglez, 2010).

Istället är framinganalys en metod som kan användas för att undersöka journalistens objektivitet genom att identifiera vilken information som skribenten medvetet eller omedvetet har valt att göra mer framträdande i texten. (Entman, 1993). I vårt fall handlade det om hur en svensk tidning gestaltade en gärningsman och hur de förhöll sig till det faktum att han är inhemsk. Med en framinganalys kunde vi undersöka vilka av gärningsmannens egenskaper som tidningen valde att framhäva och vilka de valde att tona ner.

Till denna studie använde vi oss av en metod som har utvecklats av Baldwin Van Gorp (2010). Han var tidigare journalist men numera är han docent på fakulteten för mediastudier på universitetet KU Leuven i Antwerp, Belgien. I sin forskning fokuserar Van Gorp främst på framing och dess effekter.

Med målet att få bort så mycket subjektivitet som möjligt när framinganalysen ska genomföras har Baldwin Van Gorp (2010) utvecklat en fyrstegsprocess. Genom att följa denna process kan studiens reliabilitet bli högre, även om man i och med valet av framinganalys får vara beredd på att offra en del reliabilitet (Van Gorp, 2010).

Den deduktiva analysen hade krävt att vi hade tagit fram förutbestämda frames från tidigare forskning, som vi sedan hade fått räkna förekomsten av i vårt material. Detta lämpar sig bättre för en kvantitativ textanalys (Van Gorp, 2010).

I den induktiva framinganalysen identifieras det som Van Gorp kallar för *frame packages*, eller inramningspaket på svenska. Dessa paket är i sin tur uppbyggda av *framing devices* och *reasoning devices*. Med *framing devices* menas de narrativa och retoriska strukturerna i en text. Detta kan exempelvis vara ordval, teman och metaforer. *Reasoning devices* menar Van Gorp (2010) istället är *tecken* på en frame, som inte behöver stå ordagrant i texten, utan som finns med som en antydning (ibid).

Vilka steg som ingår i fyrstegsprocessen och hur vi använde oss av dem förklaras i avsnittet *Tillvägagångssätt*.

6.2 Urval och avgränsningar

Utifrån vårt syfte valde vi att söka efter nyhetsartiklar om skolattacken i Trollhättan som publicerats på Aftonbladets webbsida aftonbladet.se. Detta eftersom den är Sveriges största nyhetssajt och därmed en stor nyhetskälla för många svenskar. Enligt Nilsson (2010) kan man i ett urvalsförfarande välja att fokusera på de största medierna eller de medier som man kan argumentera för är de mest normgivande.

Till denna studie valde vi att låta endast nyhetsartiklar utgöra vår empiri. Detta eftersom vi ville undersöka texter som genom framing kan påverka den allmänna opinionen utan att ha för avsikt att göra det, som till exempel åsiktstexter har.

Samuel-Azran et al. (2015) valde till sin jämförande studie om israelisk och norsk press att undersöka nyhetsartiklar som publicerats tio dagar efter respektive attack. Detta tyckte vi var för kort period för vår studie eftersom det tillkom nya uppgifter om gärningsmannen under längre tid än så. Med hänsyn till händelseutvecklingen sökte vi därför efter artiklar från datumet för attacken och en månad framåt, alltså 2015-10-22 till 2015-11-22. Även Mia Consalvo (2010) valde att undersöka nyhetsartiklar under en månads tid till studien om fallet Columbine. Van Gorp (2010) understryker vikten av att inte begränsa sig alltför mycket i tid när en framinganalys ska genomföras. Han menar att det är möjligt att en frame används för att argumentera för en sak, medan den vid ett annat tillfälle används för att argumentera emot samma sak (Van Gorp, 2010).

Efter en sökning på gärningsmannens namn i Mediarkivet/Retriever fick vi 51 träffar. De artiklar som publicerades innan namnpubliceringen utgör alltså inte en del av urvalet. Gärningsmannen namngavs dock redan någon timme efter attacken, därför anser vi att detta urval ändå blir representativt för Aftonbladets rapportering. Därefter sållade vi bort allt sådant som inte kunde kategoriseras som nyhetsartiklar, tre kolumner och en text från Aftonbladets kultursida. Då återstod alltså 47 nyhetsartiklar som tillsammans utgör vårt urval för denna studie.

En del av urvalet består av artiklar från nyhetsbyrån TT som Aftonbladet har valt att publicera. Utifrån vårt syfte anser vi att även dessa artiklar bör utgöra en del av vår empiri eftersom de bidrar till bilden av hur Aftonbladet gestaltar gärningsmannen.

6.3 Tillvägagångssätt

Till denna studie använde vi oss av Van Gorps fyrstegsprocess. Detta för att den har som mål att få bort så mycket subjektivitet som möjligt i analysen (Van Gorp, 2010).

Det första steget är insamlingen av materialet, vilken vi redogjorde för i det tidigare avsnittet *Urval och avgränsningar*. Det andra steget är den öppna kodningen, där forskaren induktivt närmar sig en text i taget, utan några förutbestämda frames, för att identifiera de framing devices och reasoning devices som finns i respektive text. Här låg vårt fokus på hur berättelsen i nyhetsartikeln är uppbyggd, inte på vad den handlar om.

Detta är enligt Van Gorp (2010) väldigt viktigt vid en framinganalys eftersom författaren alltid gör val när denne skriver en text. Framinganalys handlar således inte om fakta i texterna, utan om de val som journalisten har gjort (Van Gorp, 2010). Under detta steg läste vi tillsammans igenom texterna flera gånger för att sedan plocka ut det som gestaltade gärningsmannen och satte det i ett nytt dokument. Våra framing devices och reasoning devices var nu separerade från de ursprungliga nyhetsartiklarna. Detta är viktigt enligt Van Gorp (2010) som menar att det först är då man kan identifiera de mer abstrakta gestaltningarna i materialet.

När detta var gjort fortsatte processen till det tredje steget som går ut på att analysera samtliga framing devices och reasoning devices som en hel text. Genom en djupare analys av materialet började vi skönja möjliga frames. Vi läste även under steg tre igenom texterna flera gånger. Detta för att försäkra oss om att vi hade hittat tydliga frames, eller ramar. Enligt Van Gorp (2010) är det viktigt att ramarna är ömsesidigt uteslutande, ett textstycke ska inte kunna placeras inom fler än en ram (Van Gorp, 2010). För att undvika detta lade vi till och tog bort ramar flera gånger tills vi till slut hade identifierat ramar som täckte in hela vårt material.

Van Gorps (2010) induktiva framinganalys avslutas med steg fyra som går ut på att sammanställa resultatet till en framingmatris där det tydligt framgår vad som utmärker

varje frame. Detta för att flera forskare ska kunna undersöka texter och med hjälp av matrisen få samma resultat.

Efter steg tre hade vi identifierat ett antal frames som vi omvandlade till en framingsmatris. Framingsmatrisen fungerar som ett slags kodningsinstruktion och blir för oss en trygghet och något som höjer reliabiliteten i vår studie. De framing devices och reasoning devices vi hittade i materialet fick i framingsmatrisen förklara vad som utmärker respektive frame. På så sätt skulle en tredje part, genom att använda vår matris, kunna angripa samma material som vi och få samma, eller ett liknande, resultat. Vår framingsanalys hittas under avsnittet *Analys*.

6.4 Metoddiskussion

6.4.1 Validitet och reliabilitet

Till denna studie använde vi oss av en kvalitativ framingsanalys, som är en tolkande metod. Det innebär att vi utgick från vår egen förförståelse när vi analyserade vår empiri. I detta avseende är denna vetenskap subjektiv eftersom vi är subjekt som tolkar något (Ekström & Larsson, 2010). Detta behöver emellertid inte innebära att tolkningen inte är vetenskaplig eftersom det finns flera metodregler och kriterier på vetenskaplighet som i sin tur kan höja reliabiliteten (tillförlitlighet) och validiteten (giltighet) (ibid). Ett exempel är Van Gorp (2010) fyrstegsprocess som han har utvecklat för att försöka suddas bort subjektiviteten i en framingsanalys. Den går bland annat ut på att skapa kodningsinstruktioner för att lättare kunna identifiera tydliga frames i sin empiri. Även om tanken med Van Gorp (2010) fyrstegsprocess alltså är att ta bort subjektiviteten i studien och på så sätt höja validiteten och validiteten, går det inte att få en helt objektiv framingsanalys, menar Van Gorp (2010). Det är oundvikligt att offra en del reliabiliteten när man använder sig av framingsanalys som metod, eftersom frames är dolda meningsstrukturer som först uppenbarar sig när vi tolkar dem (ibid).

Reliabilitet är nödvändigt för validiteten men för att en framingsanalys ska bli tillförlitlig kan den inte vara begränsad endast till de allra enklaste kvantitativa aspekterna av en text (Van Gorp, 2010, vår översättning).

Frågan om kvalitativa studiers reliabilitet, även kallat generaliserbarhet, är ett omdiskuterat ämne eftersom kvalitativa studier inte kan generaliseras statistiskt (Larsson, 2010). Det skulle kräva mer empiri än som vanligtvis finns i en kvalitativ studie, till exempel genom en kvantitativ analys. Däremot, menar Larsson (2010), kan man uttala sig generellt om studien när ett antal fall i empirin har gemensamma drag inom flera eller alla frågeområden. De mönster som då framträder kan rimligen göra anspråk på att även gälla i andra sammanhang (Larsson, 2010). Vi anser att vi, efter genomförd studie, kan uttala oss generellt om hur gärningsmannen gestaltades i en specifik tidning, Aftonbladet, även utanför den period vi undersökte. Detta eftersom vi hittade flera gemensamma drag i vår relativt breda empiri. Däremot kan vi inte uttala oss generellt om hur gärningsmannen i Trollhättan gestaltades i samtliga svenska medier.

Valet av fall och medium påverkar givetvis vårt resultat. Vi undersökte ett fall, i ett svenskt medium. Därmed undersökte vi det vi ämnade att undersöka, vilket höjer studiens validitet, men det är däremot möjligt att vi hade fått ett helt annat resultat om vi hade undersökt rapporteringen av flera fall med inhemska gärningsmän. Detta hade kunnat ge en mer nyanserad och samlad bild och på så sätt varit mer generaliserbar.

6.4.2 Metodkritik

Van Gorp (2010) menar att man inte bör avgränsa sitt empiriska material till endast nyhetsartiklar, eftersom olika typer av texter kan bidra på olika sätt. Vi valde trots detta att avgränsa vår studie till nyhetsartiklar. Detta eftersom vi ville undersöka texter som genom framing kan påverka den allmänna opinionen utan att ha för avsikt att göra det, som till exempel åsiktstexter har. Van Gorp (2005) menar dock att med tanke på mediernas strävan efter balans i nyhetsrapporteringen, finns det ofta flera olika frames på en och samma händelse. Därför känner vi oss trygga med vårt urval.

Vårt urval resulterade i relativt stort antal texter för en kvalitativ textanalys. Det krävde mycket arbete och vi hade kanske kunnat gå djupare i vår analys om vi hade avgränsat oss ytterligare. Vi valde ändå att behålla våra 47 texter eftersom vi endast skulle undersöka hur gärningsmannen gestaltas, och kunde därför välja ut endast de delar i

texterna som handlar om just honom. Dessutom är de allra flesta av dessa nyhetsartiklar inte särskilt långa.

Ett annat alternativ hade kunnat vara istället göra en kvantitativ analys med en deduktiv ansats som enligt Van Gorp (2010) går ut på att räkna förekomsten av frames som andra forskare redan har kommit fram till. Van Gorps (2010) fyrstegsprocess går att genomföra deduktivt men vi ansåg att vi inte ville låsa oss vid redan förutbestämda frames, utan istället närma oss empirin och se vilka frames vi kunde identifiera.

6.4.3 Etiska ställningstaganden

I de nyhetsartiklar vi analyserade har Aftonbladet valt att namnge gärningsmannen så fort han blev känd. Inför denna studie diskuterade vi huruvida vi skulle namnge honom eller bara kalla honom för "gärningsmannen". Enligt Vetenskapsrådets (2002) forskningsetiska principer får individer genom forskningen inte utsättas för psykisk eller fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning. Gärningsmannen själv är avliden men med hänsyn till hans anhöriga som möjligtvis delar hans efternamn beslutade vi att bara kalla honom "gärningsmannen" i denna studie. Vi anser inte att denna studie hade uppnått något ytterligare genom att namnge honom. I fallet med Anders Behring Breivik valde vi att namnge honom. Detta eftersom han är vid liv, dömd och tydligt har gått ut med att han står för vad han har gjort.

7. Analys

Med hjälp av Van Gorps (2010) fyrstegsprocess identifierade vi sex frames, eller ramar, som alla tillsammans bidrar till Aftonbladets gestaltning av gärningsmannen bakom skolattacken i Trollhättan 2015. I följande matris redogör vi för varje frame och förklarar hur dessa kommer till uttryck i nyhetsartiklarna. I detta kapitel analyserar vi sedan vårt resultat i jämförelse med tidigare forskning om hur gärningsmän med inhemska respektive utländska bakgrund gestaltas i medier. Siffran efter varje citat representerar den nyhetsartikel som citatet kommer ifrån. En lista över samtliga nyhetsartiklar återfinns under *Bilagor*.

Frame	Hur gestaltas gärningsmannen i texten?
Enstöringen	Tillbakadragen, ensam, tyst, isolerad, annan på nätet
En av oss	Vem som helst, person med familj, Trollhättan-bo, duktig elev, trevlig
Högerextremisten	Intresserad av nazism, rasist, politisk, hat mot invandrare, missnöjd
Galningen	Impulsiv, oberäknelig, aggressiv, exalterad, utklädd, brutal
Den planerade gärningsmannen	Systematisk, iskall
Den förändrade pojken	Gladare, ändrade stil, piggare, oigenkännlig

7.1 Enstöringen

Han beskrivs av personer i sin närhet som en tillbakadragen ung man. Men på nätet var han mer utåtagerande och visade högerextrema sympatier. (3)

En del av Aftonbladets gestaltning av gärningsmannen i Trollhättan målar upp en bild av honom som en enstöring, samtidigt som han var aktiv på nätet och där visade högerextrema sympatier.

I citatet ovan gestaltar Aftonbladet en tydlig kontrast mellan två sidor hos gärningsmannen. Å ena sidan var han tillbakadragen i det verkliga livet, medan han å andra sidan var utåtagerande på nätet. Vi tolkar detta som att Aftonbladet erbjuder läsaren att förstå att den 21-årige mannen var ensam och att han via nätet förvandlades till en aggressiv gärningsman. Detta kan jämföras med studien om skolskjutningen i Columbine, i vilken Consalvo (2010) kom fram till att medierna, efter att ha pratat med elever på skolan, övergick från att gestalta gärningsmännen som ”monster” till att mer och mer gestalta dem som ensamma ”nördar” (ibid).

Tyst, iakttagande och ensam. Klasskamraternas bild av skolmördaren NN är entydig. En av dem som kom NN närmast var Gustav Holmberg, 21. - Han hade det nog inte så lätt. Han var ensam, säger han. (17)

Gustav Holmberg säger att han inte skulle kalla sig NNs vän, men han var en av skolkamraterna som kom honom närmast. (17)

Bilden av gärningsmannen som tillbakadragen och ensam är tydlig genom hela vår empiri. Här får en tidigare klasskamrat till gärningsmannen uttala sig, en person som inte kallar sig gärningsmannens vän, men som ändå kom honom närmast. Vi tolkar detta som att Aftonbladet distanserar klasskamraten från gärningsmannen och gestaltar därmed gärningsmannen som ännu mer ensam. Vi kan också tolka det som att Aftonbladet erbjuder läsaren att tycka synd om gärningsmannen. Enligt DeFoster (2010) och Entman (2004) konstrueras inhemska gärningsmän ofta som ensamma människor som begår en ond, isolerad handling.

I en studie gjord av Chuang (2012) refererar hon till Leavy och Maloney (2009) som drar slutsatsen att när gärningsmannen är "en av oss", alltså vit medelklass, tenderar medierna att fokusera på karaktärsdrag som inte har med etnicitet, ursprung eller klass att göra. Genom att gestalta gärningsmannen som ensam och skriva att han inte hade det så lätt, erbjuder Aftonbladet läsaren en inkluderande bild av gärningsmannen, som "en av oss".

Aftonbladet har talat med flera personer som gick i samma årskurs och klass som Anton på Lichrons teknikgymnasium. Samtliga beskriver honom som en tystlåten kille, men absolut inte mobbad (17).

Bilden av att det skulle vara synd om gärningsmannen tonar Aftonbladet samtidigt ner genom att skriva att han "absolut" inte var mobbad. Detta kan tolkas som ett sätt att avgränsa möjliga motiv. Genom att använda ordet "absolut" sätter Aftonbladet stopp för en möjlig spekulation om att gärningsmannen skulle ha utfört attacken som en hämnd till följd av mobbning.

7.2 En av oss

- Det var inget konstigt med honom, det sa mina barn också när de fick veta. Han var som vem som helst, säger en granne som Aftonbladet talat med. (19)

Att gärningsmannen var vem som helst, "en av oss" är en vanligt förekommande frame i det material som vi har undersökt. Utifrån vår frågeställning om gärningsmannens etnicitet och ursprung är denna frame särskilt intressant. Det är bland annat här

Aftonbladets gestaltning av just den kommer till uttryck. Detta framgår bland annat av Aftonbladets fokus på gärningsmannens anhöriga.

21-åringen bodde i Trollhättan under hela sitt liv. Han har flera syskon och båda föräldrarna i livet. De anhöriga ska ha chockats svårt av händelsen. (3)

Här gestaltar Aftonbladet gärningsmannen som vilken kille som helst. En kille med syskon och föräldrar som är i chock. Om den tidigare ramen, *Enstöringen*, distanserar gärningsmannen från sin omvärld, erbjuder denna frame en annan bild. Här placeras han i stället i ett sammanhang med människor som bryr sig om honom.

[...] det var tre pojkar som dödades i den där attacken. Det är ganska stor sannolikhet att jag och mina kollegor kommer att sköta även NNs begravning. Hon säger NN, om 21-årig NN. Han gick i skolan med hennes dotter. - De föräldrarna, jag kan inte ens föreställa mig vad de går igenom. De heller. (36)

Först och främst måste vi förtydliga att meningen “Hon säger NN, om 21-årig NN” betyder att kyrkogårdsarbetaren som här uttalar nämner gärningsmannen vid förnamn. Att skriva att tre pojkar *dödades* kan tolkas som att Aftonbladet här gestaltar gärningsmannen som offer i attacken, precis som de människorna som han dödade. Vidare får kyrkogårdsarbetaren utrymme att prata om hans begravning och hur dåligt hans föräldrar måste må. Detta är återigen ett exempel på hur gärningsmannen gestaltas som “en av oss”, att han förtjänar en fin begravning, precis som vem som helst.

- Jag är lite orolig att någon skulle komma hit och göra något fult av den. Jag skulle göra hans sista stund så fin jag kunde, det skulle vi alla som jobbar här. [...] Alla föräldrar som tvingas begrava ett barn förtjänar att barnet får en fin begravning. Oavsett vad han har gjort. (36)

I sin studie kom Chuang (2012) fram till att gärningsmannen i Binghamton identifierades mer som en invandrare än som en amerikansk medborgare. Detta betyder, enligt Chuang (2012), att gärningsmannens faktiska amerikanska medborgarskap överskuggades av att han ursprungligen kom ifrån ett annat land. I fallet Trollhättan fokuserar istället Aftonbladet mycket på att gestalta gärningsmannen som Trollhättanbo. Gärningsmannens etnicitet och ursprung kommer alltså till uttryck i hög grad.

På andra sidan växte NN upp, först i höghus, därefter i nybyggd villa. Sedan flyttade han till egen lägenhet - på östra sidan, men i den välsedda stadsdelen Sandhem. Jag börjar min promenad där, utanför ett tvåvåningshus med trädgård. (12)

En stor del av rapportering syftar till att ringa in gärningsmannen för att skapa en bild av honom. I citatet ovan besöker en reporter området där gärningsmannen växte upp. Här finns flera ordval som kan tolkas som att han hade det bra ställt. Familjen flyttade till en "nybyggd" villa, sedan flyttade han till "en egen lägenhet" i den "välsedda stadsdelen Sandhem". Här kommer alltså gärningsmannens klass till uttryck, vilket kan jämföras med Consalvos (2010) studie om skjutningarna i Columbine. Consalvo kom fram till att medierna, istället för att tala om att männen var vita, rapporterade om deras klasstillhörighet och vilken chock det var att medelklassbarn kunde begå en sådan attack. Att de var vita nämndes inte. Detta kan enligt Consalvo (2010) bero på bristande erfarenheter av att överhuvudtaget kunna se vithet som en faktor, så som man brukar kunna göra med motsvarigheten (ibid).

Genom beskrivningar av hans familj och området där han växte upp, gestaltar alltså Aftonbladet gärningsmannen som "en av oss". Men det finns ytterligare en aspekt som placerar honom där, nämligen det faktum att Aftonbladet skriver om hans skoltid. Genom att ta upp bilden av gärningsmannen som elev förstärker Aftonbladet bilden "En av oss". Det förekommer på flera ställen i vårt material.

Grundskolan genomförde 21-åringen enligt Trollhättans stad i en helt annan skola än där attacken genomfördes. På gymnasiet gick han teknisk linje. (3)

En lärare på skolan beskriver NN som en mycket duktig elev.
- Han var med på SM i svarvning, då är man duktig ska du veta. (17)

Aftonbladet erbjuder en bild av gärningsmannen som en duktig elev och de skriver till och med vilken linje han gick på gymnasiet. Beskrivningarna av familjen, bostadsområdena och skoltiden utgör alla en intressant del av Aftonbladets gestaltning av gärningsmannen. Samtliga beskrivningar placerar honom nära läsaren, som "en av oss".

Attacken var ett hatbrott med rasistiska motiv och på flera ställen erbjuder Aftonbladet läsaren förklaringar till hur gärningsmannen blev så hatisk.

– Låt gå för att NN radikaliserades på nätet. Han andades bruset från fascistiska ideer över hela Europa. Men ingen människa bor endast i en dator. Han hade en hembygd, växte upp med intrycket att segregationen är självklar, ofrånkomlig och rätt bekymmerslös. (12)

I citatet ovan placeras gärningsmannen i ett ännu större sammanhang än Trollhättan. Att han “andades bruset” kan tolkas som att han passivt påverkades av de fascistiska idéerna i Europa. Vi tolkar det som att Aftonbladet erbjuder läsaren en bild av honom som en vanlig kille som hamnade snett genom att fascistiska idéer i Europa påverkade honom.

7.3 Högerextremisten

Haraldsson pekar också på att den misstänktes klädsel och sättet han marscherat runt i skolan "för tankarna åt nazisthållet". (8)

Motivet bakom attacken i Trollhättan var rasistiskt. Det framgår tydligt av förundersökningsprotokollet (AM-144882-15). Det som är intressant för denna studie är hur Aftonbladet gestaltade gärningsmannen och vilka orsaker bakom attacken som de erbjuder läsaren att ta del av. I rapporteringen framgår på flera sätt att gärningsmannen var inspirerad av högerextrema rörelser. Han hade till exempel sökt mycket på internet om nazism och andra världskriget. Våra frågeställningar om etnicitet och “vi och de” kommer alltså här till uttryck per definition, eftersom det är det nazism handlar om. Hjälmen som gärningsmannen bar beskrivs som en hjälm från just andra världskriget.

Samtidigt visar en film från skolan hur 21-åringen stannar i korridoren och pratar med människor med ljusare hy, utan att attackera dem. (6)

Han har valt ut sina offer. De som varit mörkhyade har attackerats. (6)

Aftonbladet beskriver hur gärningsmannen valde ut sina offer utifrån hudfärg, vilket vi tolkat som en tydlig gestaltning av en rasistisk gärningsman. Detta kan liknas vid studien om hur Anders Behring Breivik gestaltades i norska medier efter attacken i Norge 2011. I den studien kom Samuel-Azran et al. (2015) fram till att det dels var Anders Behring Breiviks ideologi som beskrevs som motiv bakom attackerna, dels hans mentala tillstånd (ibid). I fallet Trollhättan är det genomgående gärningsmannens

ideologi som främst gestaltar hans motiv. Detta skiljer sig emellertid från Ylva Brunes (2004) studie där hon undersökte fall med svenska gärningsmän som har gett sig på utrikesfödda. Brune (2004) kom fram till att medierna, istället för att beskriva händelserna som rasistiska brott, fick händelserna att framstå som ”vanliga” slagsmål mellan ungdomar (ibid). Bilden av en rasistisk gärningsman förstärks däremot när justitie- och migrationsministern får uttala sig i Aftonbladet.

- Det är i grunden ett ohyggligt brott som begåtts, tankarna går ju till andra tillfällen då den här typen av brott har begåtts i Sverige. Jag tänker på lasermannen och Peter Mangs i Malmö, men också på Breivik i Norge, säger justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S) till TT. (8)

Att så tydligt jämföra attacken i Trollhättan med andra attacker tolkar vi som att bidra till att placera attacken i ett fack med hatiska attacker, och att gärningsmannen här får representera just hat. Att hatet mot invandrare personifieras genom gärningsmannen. Utifrån den sociala representationsteorin använder medierna inte sällan personifiering för att skapa uppmärksamhet (Höijer, 2008).

7.4 Galningen

Mördaren nickade och lät eleverna komma fram. De tog en bild ihop sida vid sida. Sekunderna senare högg mördaren en lärare i magen. - Vi visste inte att han hade huggit ner barn, säger en av eleverna som ställde upp på bilden. (4)

En frekvent inramning av gärningsmannen är den där han gestaltas som ett plötsligt yttre hot. En irrationell och opålitlig galning som man omöjligt hade kunnat förutse eller värja sig mot. Någon som planlöst gick in på skolan Kronan och lät sig styras av sina impulser snarare än sitt förstånd. Denna frame, eller inramning, har vi valt att kalla för “Galningen”.

Att som i citatet ovan beskriva hur mördaren lät sig fotograferas tillsammans med elever mitt under dådet tolkar vi som att Aftonbladet gestaltar gärningsmannen som väldigt ovanlig och främmande, att det är något som bara en galen person skulle göra. Aftonbladet skriver också att gärningsmannen inte sa någonting till eleverna som han

fotograferades med, utan bara nickade. En sådan gestaltning anser vi också bidrar till inramningen av en galning.

När Aftonbladet beskriver att mördaren bara några sekunder efter fotograferingen högg en lärare i magen, tolkar vi det som att läsarna erbjuds att förstå att gärningsmannen var oberäknelig och farlig. Genom att framställa gärningsmannen som galen, utåtagerande och aggressiv distanserar Aftonbladet honom från "en av oss" och förvisar honom till "de andra". Här kommer därför teorin om othering som vi valt att använda oss av in i bilden. Teorin används för att studera hur formuleringar i språket kan skapa ett "vi" och ett "de". Eftersom medierna har makten att tolka åt läsarna har de möjlighet att skapa motsatsen till "oss", det vill säga "de andra", vilka konstrueras som sämre än "vi" (Jensen, 2011). "Vi" görs till det normala och fungerar som en måttstock för bedömningen av "de andra". I det här fallet då gärningsmannen beskrivs som galen och oberäknelig, placerar Aftonbladet honom hos "de andra" vilket erbjuder läsarna att ta avstånd från gärningsmannen.

Beväpnad med ett långt svärd och stor kniv tog sig NN till Kronanskolan. Han parkerade bilen utanför skolan och gick till besinningslös attack. (14)

Aftonbladet beskriver här hur gärningsmannen går till "besinningslös attack". Att göra något besinningslöst betyder att man gör något utan att tänka sig för (Svenska akademiens ordlista över svenska språket, 2013). Detta ordval tolkar vi därför som att Aftonbladet gestaltar gärningsmannen och hans handling som obehärskad, oigenomtänkt och galen.

- Han marscherade som en militär genom korridoren. Han verkade väldigt exalterad, säger kommissarie Thord Haraldsson på polisen. (6)

Att gärningsmannen här gestaltas som "exalterad" precis efter att ha huggit flera personer med ett svärd anser vi stärker Aftonbladets gestaltning av en galen gärningsman. Ordvalet "verkar" tolkar vi som att ingen riktigt förstod sig på gärningsmannen, att det egentligen bara gick att gissa vad han tänkte på. Som vi nämnde ovan har Aftonbladet genom denna frame distanserat gärningsmannen från läsaren och resten av samhället, och förvisat honom till "de andra". Detta är något som även Mia Consalvo (2010) kom fram till i sin studie om skolskjutningen i Columbine.

När inhemska gärningsmän begår fruktansvärda brott, väljer inte sällan journalister att gestalta dem som “monster” för att särskilja dem från normala pojkar i samhället. Gärningsmännen avkänas då och framstår egentligen inte ens som mänskliga (Consalvo, 2010).

Det lika vänliga kommunalrådet Paul Åkerlund (s) säger på min fråga hur han reagerar på att hatbrott begåtts: - Att det hände i just Trollhättan ser jag som en ren slump. Den ansvarige politikern ser en olyckshändelse. En galning råkade finnas i staden (12).

Detta är ett av våra tydligaste exempel på Aftonbladets inramning av en galning. Här erbjuder Aftonbladet sina läsare en bild av att det som hände i Trollhättan var en slump. Enligt denna gestaltning genomfördes attacken i Trollhättan för att en galning råkade finnas i just den staden. Vi tolkar detta som att Aftonbladet erbjuder läsarna att förstå att en sådan här händelse kan hända var som helst, när som helst. Att man kan aldrig gå säker eller värja sig för galningar, eftersom de kan finnas överallt.

I denna inramning beskriver Aftonbladet inget motiv bakom attacken. I citatet ovan beskrivs den till och med som en “olyckshändelse”, något som “bara blev”. Aftonbladet verkar här vilja reparera bilden av denne inhemske gärningsman genom att skriva honom fri från ansvar. Liknande resultat fick DeFoster (2010) och Entman (2004) som i sina studier visar att medier i Storbritannien och USA har en tendens att gestalta muslimska gärningsmän som terrorister medan de i fall där gärningsmannen är jude eller kristen snarare reparerar bilden och fokuserar på andra omständigheter som är mer personliga. Som i det här fallet, att gärningsmannen var galen.

Om han hade haft möjligheten så hade han velat fortsätta, och hade vi inte stoppat honom här så hade han tagit nästa person han träffat på, eller så hade han tagit oss [polisen] för att fortsätta. (46)

Hade 21-åringen kommit en stund senare hade skolan varit full av elever på väg på lunch. Och hade gärningsmannen kommit några minuter tidigare hade en förskoleklass stått i hans väg. (28)

Citaten ovan utgör även de en del av Aftonbladets inramning av en galen gärningsman. Här beskrivs hans gärning som oplanerad och slumpmässigt, att han likt en tornado slog till oväntat och plötsligt. Detta förstärks även med ordval som “stått i hans väg”, som att han var helt ostopptbar.

NN gjorde inte minsta ansats till att hejda sig när poliserna tagit sig in i skolan och skrek: Polis! Istället höjde han svärdet och gick emot dem - och de två poliserna sköt samtidigt. (46)

Återigen gestaltas den 21-årige gärningsmannen som ostoppar. Aftonbladet beskriver hur han inte gjorde minsta ansats till att hejda sig. Att använda ordet "minsta" före ansats tolkar vi som att Aftonbladet erbjuder läsaren en bild av gärningsmannen som närmast omänsklig. Att det "normala" för en människa hade varit att åtminstone visa en liten ansats till att hejda sig om polisen drar sina vapen. Här finns också en gräns mellan vi och de. Aftonbladet skriver att de båda poliserna sköt gärningsmannen samtidigt. Det tolkar vi som att Aftonbladet målar upp en bild av två poliser i samförstånd som inser att de måste få ett stopp på en galning. Poliserna får här representera "vi" medan gärningsmannen återigen förvisas till "de andra".

De flesta studier som gjorts med othering som teoretisk infallsvinkel syftar till att "de andra" är invandrare. Men så behöver inte vara fallet, utan även en inhemsk gärningsman som i vårt fall kan förvisas till "de andra" när denne går utanför gränsen för vad som anses normalt. Brune fann i sin studie "Nyheter på gränsen" att i de fall där gärningsmännen var inhemska, var inte etnicitet eller ursprung en avgörande faktor i rapporteringen. Medierna fokuserade istället på personliga omständigheter (DeFoster, 2010 & Entman, 2004). Medierna sköt ifrån sig de inhemska gärningsmännen och fick dem att hamna i "de andra"-facket på grund av andra omständigheter än att nämna deras ursprung. Som i vårt fall då Aftonbladet förvisade gärningsmannen till "de andra" eftersom han gestaltades som galen.

7.5 Den planerade gärningsmannen

- Sedan mitten av oktober har han påbörjat en kartläggning av Kronan i Trollhättan. Vi kan se att han går in och tittar när de har höstlov och vissa andra saker som gäller skolan, säger kriminalkommissarie Thord Haraldsson till P4 Väst.

Här gestaltas gärningsmannen istället som den föregående inramningens motsats. Här målar Aftonbladet upp en bild av en beräknande och iskall mördare som planerat dådet in i minsta detalj. Han gestaltas som person som inte alls styrts av sina impulser utan som tvärtom varit mycket medveten om sina handlingar.

Att skriva att gärningsmannen hade varit inne på skolans hemsida för att kolla bland annat när eleverna skulle ha höstlov erbjuder läsaren att förstå att han visste vad han gjorde och att han hade förberett sig noggrant.

21-åringen tycks ha letat igenom skolan systematiskt. Han knackade på olika klassrumsdörrar, och de elever som öppnade attackerades. (8)

Ordvalet "systematiskt" erbjuder läsaren en bild av att gärningsmannen mycket väl visste vad han letade efter. Här gestaltas han inte som en galning som högg ner vem som än råkade komma i hans väg, utan han valde noga och medvetet ut sina offer.

Här planerade han hatbrottet. 35 minuter tar det att gå till mordplatsen Kronan. (12)

Aftonbladet visar här var gärningsmannen bodde och hur lång tid det tar att ta sig därifrån till skolan Kronan. Aftonbladets minutangivelse tolkar vi som att läsarna erbjuds ett intryck av att gärningsmannen hade planerat dådet minutiöst.

Enligt Thord Haraldsson gjorde han också svärdköpet kort tid innan han begick dådet. En faktura ska visa att priset var cirka 3 000 kronor för svärdet och hjälmen. (43)

Även här spelar prislappen på svärdet och hjälmen en stor roll i gestaltningen av en planerad gärningsman. Siffrorna bidrar till bilden av en person som hade kontroll och visste vad han gjorde.

NN, 21, kände på sig att attacken på Kronans skola i Trollhättan skulle leda till hans död. Det framgick av det avskedsbrev som polisen hittade i hans lägenhet vid husrannsakan. (33)

NN ville inte få några livräddande insatser efter skolattacken. Det säger förundersökningsledare Thord Haraldsson till Nya Efterlyst. - Han gjorde väl lite motstånd så länge han kunde, säger Haraldsson i programmet. (33)

Aftonbladet erbjuder här läsarna en bild av att gärningsmannen var så pass planerande att han till och med planerade sin egen död.

Men enligt tidningen GT sa han till sina kolleger att han behövde vara ledig för att gå till tandläkaren. (19)

Här beskriver Aftonbladet hur gärningsmannen hade tagit ledigt från sin praktikplats. Han gestaltas som en person som gör sina affärer i ordning innan han ska dö, som att han någonstans ville göra rätt för sig.

- Och det är min övertygelse att...han hade ju klätt sig väldigt fin för dan. Han hade ju klätt upp sig, och sminkat sig och hade lite glitter i håret och sådär. Det var hans stora dag [...] (46)

Citatet ovan är ännu ett exempel på hur Aftonbladet har gestaltat gärningsmannen i Trollhättan som planerad. Dagen för attacken beskrivs som "hans stora" dag som han hade klätt upp sig och gjort sig fin inför. Det erbjuder läsaren att förstå att det som hände inte var en slump, att gärningsmannen inte var en galning, utan någon som omsorgsfullt planerat en dödlig attack.

7.6 Den förändrade pojken

- Det kom som en chock. Jag kände knappt igen honom med det där korta håret. Under vår skoltid hade han långt hår som ramade in ansiktet, säger en skolkamrat till NN. (17)

Den sista inramningen som vi identifierade i vårt material är den som gestaltar gärningsmannen som en person som hade förändrats. Fokus i denna del av Aftonbladets rapportering ligger på att låta människor, som på olika sätt hade koppling till gärningsmannen, uttala sig om på vilka sätt han förändrades tiden före dådet. I citatet ovan uttalar sig en tidigare skolkamrat till gärningsmannen i Aftonbladet. Ordvalet "chock" ger intrycket av att gärningsmannen snabbt hade förändrats till någon som man inte längre kände igen. Vi tolkar det som att Aftonbladet erbjuder läsaren en bild av gärningsmannen som något av ett mysterium.

Överlag tycker grannen att NN förändrats på senare tid. Den långa skinnrocken och det långa håret försvann.

- Jag märkte det för några månader sedan. Att hans stil förändrades och att han blev mer vanlig. Kort hår, gymnastikskor och jeans. Jag tolkade det som att han hade blivit mer vuxen. Han hade ju skaffat en praktikplats också. (19)

En granne till gärningsmannen uttalar sig här i Aftonbladet. Även denna beskrivning bidrar till bilden av att gärningsmannen förändrades relativt kort före dådet. Aftonbladet

skriver att han hade klippt sig, blivit mer “vanlig” och skaffat sig en praktikplats. Här erbjuds även läsaren förstå att gärningsmannen hade blivit mer “vanlig”, vilket kan tolkas som ett inkluderande ordval och att gärningsmannen därmed gestaltas som “en av oss”. Att inkludera en person i ”en av oss” genom att hävda att denne är normal och ”vanlig” kan vara en strategi för humanisering (Jensen, 2011). Vi tolkar därför citatet ovan som att Aftonbladet gestaltar gärningsmannen som någon som är “precis som du och jag” och därigenom får läsarna att känna sympatier för honom trots den onda gärningen han begick, att han någonstans också var ett offer i det hela.

- Jag reagerade faktiskt på att han verkade gladare än vanligt, annars verkade han trött och tittade ner i marken, säger grannen. (19)

Aftonbladet beskriver här hur gärningsmannen tiden innan dådet verkade gladare än vanligt. Även detta bidrar till inramningen av en förändrad person. Återigen ger ordvalet “verkade” ett intryck av att ingen egentligen förstod sig på gärningsmannen, att han var ett mysterium.

8. Slutsats och diskussion

I detta kapitel kommer vi att besvara studiens frågeställningar genom en diskussion och jämförelse med tidigare forskning och våra teoretiska utgångspunkter. Vi kommer även att själva tolka vårt forskningsresultat. I slutet av kapitlet ger vi förslag till vidare forskning utifrån vår studie och förtydligar studiens relevans.

8.1 Gestaltningen av en inhemsk gärningsman

Syftet med denna studie var att undersöka hur en inhemsk gärningsman gestaltades i svenska medier. Detta i jämförelse med tidigare studier gjorda i andra länder som visar att gärningsmän med ett inhemskt ursprung gestaltas på ett annorlunda sätt än gärningsmän med ett utländskt ursprung. I fall med utländska gärningsmän läggs fokus på etnicitet och ursprung, medan det i fall med inhemska gärningsman mer fokuseras på personliga omständigheter (DeFoster, 2010; Entman, 2004). Vi ville alltså undersöka om detta mönster var applicerbart på svensk rapportering.

Vår första frågeställning handlade om vilka egenskaper och omständigheter som Aftonbladet fokuserar på i sin gestaltning av gärningsmannen. Resultatet av vår framinganalys utgör svaret på denna frågeställning och det tydliggörs i den framingmatris som vi har sammanställt i början av kapitel 7. Genom framinganalysen kunde vi identifiera sex inramningar som Aftonbladet använde sig av för att, i rapporteringen av händelserna i Trollhättan 2015, gestalta gärningsmannen; *enstöringen, en av oss, högerextremisten, galningen, den planerade gärningsmannen* samt *den förändrade pojken*. För att helt besvara frågeställningen om vad Aftonbladet fokuserade på i rapporteringen måste vi redogöra för vilka inramningar som förekom i rapporteringen. En av de ramar som vi identifierade kallar vi för *galningen*. Inom denna ram gestaltar Aftonbladet den 21-årige gärningsmannen som avvikande och impulsiv. Detta gör medierna för att särskilja den inhemske gärningsmannen från "normala" pojkar i samhället (Consalvo, 2010). Inom inramningen *en av oss* fokuserar Aftonbladet på att gestalta gärningsmannen som en inbiten Trollhättan-bo som hade det svårt i livet. De fokuserade alltså på hans personliga omständigheter. Enligt DeFoster (2010) och Entman (2004) tenderar medierna att fokusera på just personliga omständigheter, snarare än ursprung, när det handlar om en inhemske gärningsman. Så var det alltså även i vårt fall.

I inledningen till denna studie diskuterade vi McCombs och Shaws (2014) dagordningsteori som handlar om mediernas inflytande på den allmänna opinionen. Om medierna fokuserar på ursprung när de gestaltar en utländsk gärningsman kan det resultera i att publiken får uppfattningen av att alla gärningsmän är av utländsk härkomst (Park, Solody och Zhang, 2012). Vi tolkar detta som att publiken tenderar att generalisera utifrån den egenskap som tydligast tillskrivs gärningsmannen. Om det till exempel är gärningsmannens asiatiska ursprung får publiken, enligt denna hypotes, uppfattningen att asiater är mer benägna att begå brott är infödda svenskar. I fallet med den inhemske gärningsmannen i vår studie är det inte lika lätt att generalisera eftersom han till stor del gestaltas som en ensam galning. Ordet ensam blir per definition inte lika generaliserbart som ett ursprung. Det blir istället en isolerad händelse.

Vår andra frågeställning handlade om hur gärningsmannens etnicitet och ursprung kom till uttryck i Aftonbladets rapportering. Här valde vi som sagt att använda den breda definitionen av etnicitet som handlar om en känsla av tillhörighet, inte enbart ett nationellt ursprung. Svaret på denna frågeställning återfinns i ramen *en av oss* där gärningsmannens etnicitet verkligen kommer till uttryck. Aftonbladet skriver om var han gick i skolan, var han växte upp och hur hans hembygd ser ut. Det anser vi i allra högsta grad vara exempel på hur gärningsmannens etnicitet kommer till uttryck. Däremot har vi i vår empiri inte funnit att Aftonbladet någon gång uttalat benämner gärningsmannen som "svensk". Det verkar vara mer naturligt att skriva ut det nationella ursprunget om det är något annat än svenskt. Det har den tidigare forskning som vi har tagit del av dessutom påvisat (Park, Solody och Zhang, 2012; Chuang, 2012). Så istället för att skriva att han var svensk gestaltar Aftonbladet honom som "någon från Trollhättan", vilket ju i praktiken är samma sak.

Den tredje frågeställningen i denna studie är den om hur begrepp och idéer personifieras genom gärningsmannen. Denna fråga ställdes utifrån teorin om personifiering i den sociala representationsteorin. Vad vi i vår empiri har kunnat se är att gärningsmannen inom inramningen *högerextremisten* personifierar hat, och då specifikt hat mot invandrare. Vi gör kopplingen till den stora flyktkatastrof som vid tiden för attacken i Trollhättan var väldigt omfattande. Många människor tvingades fly till bland annat Sverige. Här blandades röster från de som ville hjälpa så många som möjligt, med de som absolut inte ville ta emot några flyktingar och som visade ett direkt hat mot dem. Aftonbladet tog tydligt ställning i frågan och tog bland annat initiativ till de gula båtarna som skickades ner till Medelhavet för att hjälpa flyktingar. Mot bakgrund av detta kan man förstå hur Aftonbladet lät en rasistisk gärningsman personifiera hat mot invandrare vid denna tidpunkt.

Hur Aftonbladet gestaltade gärningsmannen utifrån ett "vi och de"-perspektiv var vår fjärde frågeställning, vilken problematiserades genom teorin om othering. Genom att i rapporteringen gestalta gärningsmannen som en 21-årig kille från Trollhättan som hade det svårt i skolan placerade Aftonbladet tydligt gärningsmannen "hos oss". Han blev som vem som helst. Detta framgår också när Aftonbladet gestaltar honom som ett offer i

attacken, att han dödades och ska få en fin begravning. Detta ryms inom inramningen *en av oss*. Å andra sidan målar Aftonbladet, inom inramningen *galningen*, upp en bild av gärningsmannen som en ensam galning utan någon besinning. Här placerar Aftonbladet tydligt gärningsmannen hos "de andra" och konstruerar dessa som några man inte kan förstå sig på.

8.2 Slutsats

Efter genomförd studie kan vi dra följande slutsats. I Aftonbladets rapportering av skolattacken i Trollhättan 2015, valde Aftonbladet bland annat att gestalta gärningsmannen som en ensam galning. Vi kan dock skönja en skillnad mellan gestaltningen av gärningsmannen och hans gärning. Båda gestaltas som galna och ofattbara men en hel del fokus i rapporteringen ligger i att gestalta gärningsmannen som ensam och med sociala svårigheter. DeFoster (2010) och Entman (2004) bekräftar detta i sina studier när de visar på att inhemska gärningsmän (kristna och judiska i det fallet) ofta gestaltas som ensamma människor som begår en ond handling. Vidare menar författarna att medierna drar uppmärksamheten från den onda gärningen till personliga omständigheter (ibid). Vi kan alltså konstatera att så även var fallet med den inhemske gärningsmannen i Trollhättan.

Vi kan också konstatera att gärningsmannens svenska ursprung kom till uttryck genom att Aftonbladet tydligt gestaltade honom som någon från bygden. Detta genom att bland annat nämna hans hembygd, uppväxt och skolgång i rapporteringen. Detta anser vi vara ett uttryck för etnicitet och ursprung men på ett inkluderande sätt som gestaltar honom som vem som helst. En utländsk gärningsman som gestaltas som någon från ett annat land, blir oftare exkluderad och placerad hos "de andra".

8.3 Förslag till vidare forskning

Under arbetet med denna studie har en del frågor väckts, frågor som vi inte kunnat besvara eftersom de inte har legat inom ramen för vårt syfte.

Någonting som vi inte fick svar på i vår studie, eftersom vi gjorde en kvalitativ analys, var hur ofta våra frames förekom i Aftonbladets artiklar. En fortsättning på vår studie

skulle därför kunna syfta till att räkna förekomsten av våra identifierade frames i samtliga artiklar om gärningsmannen i Aftonbladet, alternativt i fler medier.

Vi anser även att det skulle vara intressant att genom en kvantitativ undersökning studera vilka epitet som tillskrivs gärningsmannen. Vi noterade flera olika epitet under arbetet med vår studie, bland andra ”svärdsmannen”, ”den maskerade mördaren”, ”21-åringen” och ”skolmördaren”. En framtida studie skulle kunna syfta till att undersöka vilka epitet som är mest förekommande i rapporteringen och var medierna i och med dem gestaltar gärningsmannen utifrån ett ”vi och de”-perspektiv.

Vidare anser vi att en studie som syftar till att undersöka gestaltningen av gärningsmän bakom flera typer av brott hade varit intressant att ta del av. En av vår studies svagheter är att vi endast undersökte en gärningsman, bakom en typ av brott. Av samma anledning kan en framtida studie syfta till att undersöka en bredare empiri, alltså flera medier. I vår studie undersökte vi enbart Aftonbladet, vilket gav oss ett ordentligt djup i analysen, men som samtidigt gav oss ett smalt resultat. Vi kan i efterhand fråga oss hur gestaltningen av gärningsmannen i Trollhättan ser ut i TV-nyheternas rapportering, i radio eller i dagspress. Kanske hade en studie som omfattar även dessa medier nått fram till en annan slutsats?

9. Referenser

- Aftonbladet. 2015. ”Han marscherade som en militär”. 23 oktober. <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article21633831.ab> (Hämtad 2016-11-29).
- Allan, Stuart. 2010. *News culture*. Maidenhead: Open University Press
- Berglez, Peter. 2010. Kritisk diskursanalys. Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Brune, Ylva. 2004. *Nyheter från gränsen, tre studier i journalistik om ”invandrare”, flyktingar och rasistiskt våld*. Diss., Göteborgs universitet
- Chuang, Angie. 2012. Representations of foreign versus (Asian) American identity in a mass-shooting case: Newspaper coverage of the 2009 Binghamton massacre. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 89(2): s. 244–260.
- Consalvo, Mia. 2010. The monsters next door: Media constructions of boys and masculinity. *Feminist Media Studies*, 3(1): s. 27-45.
- DeFoster, Ruth Maku. 2010. *Domestic terrorism on the nightly news*. Diss., University of Minnesota. https://conservancy.umn.edu/bitstream/handle/11299/93028/DeFoster_Ruth_May2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Hämtad 2016-11-24).
- Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) 2010. *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Entman, Robert M. 1993. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal Of Communication*, 43(4): s. 51-58.
- Entman, Robert M. 2004. *Projections of power: framing news, public opinion, and U.S. foreign policy*. Chicago: University of Chicago Press
- Goffman, Erving. 1974. *Frame analysis. An essay on the organization of experience*. New York: Harper & Row

- Höijer, Birgitta. 2008. Sociala representationer i medietexter. I Ekström, Mats (red) (2008). *Mediernas språk*. Malmö: Liber AB, s. 139-164.
- Jensen, Sune Q. 2011. Othering, identity formation and agency. *Qualitative Studies*, 2(2): s. 63-78.
- Larsson, Larsåke. 2010. Intervjuer. Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2010) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 53-86.
- McCombs, Maxwell E., Shaw, Donald L. & Weaver, David H. 2014. New Directions in Agenda-Setting Theory and Research. *Mass Communication and Society*, 17(6): s. 781-802.
- Moscovici, Serge. 1988. Notes towards a description of social representations. *European Journal of Social Psychology*, 18: s. 211-250.
- Nationalencyklopedin. 2016. *Etnicitet*. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/etnicitet> (Hämtad 2016-12-05).
- Nationalencyklopedin. 2016. *Rasism*. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/rasism> (Hämtad 2016-11-25).
- Nationalencyklopedin. 2016. *Representation*. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/representation> (Hämtad 2016-11-28).
- Nilsson, Åsa. 2010. Kvantitativ innehållsanalys. Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper. 2012. *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur AB
- Park, Sung-Yeon, Solody, Kyle J. & Zhang, Xiaoqun. 2012. Race in media coverage of school shootings: A parallel application of framing theory and attribute agenda setting. *Journalism & mass communication quarterly*, 89(3): s. 475-494.
- Said, Edward W. 2016. *Orientalism*. [Ny utg.] Stockholm: b Ordfront

Samuel-Azran, T, Lavie-Dinur, A, & Karniel, Y. 2014. Narratives used to portray in-group terrorists: A comparative analysis of Israeli and Norwegian Press. *Global Media Journal: Australian Edition*, 8(1): s. 1-12.

Svenska akademiens ordlista över svenska språket. 13. uppl. 2006. Stockholm: Svenska akademien

Polisen. 2016. *Hatbrott - lagar och fakta*. <https://polisen.se/Lagar-och-regler/Om-olika-brott/Fakta-om-hatbrott/> (Hämtad 2016-11-18).

Reese, Stephen D. 2010. Finding Frames in a Web of Culture, The Case of the War on Terror. D'Angelo, Paul. & Kuypers, Jim A. (red.) (2009). *Doing News Framing Analysis [Elektronisk resurs] : Empirical and Theoretical Perspectives*. Hoboken: Taylor & Francis, s. 17-42.

Van Gorp, Baldwin. 2010. Strategies to Take Subjectivity Out of Framing Analysis. D'Angelo, Paul. & Kuypers, Jim A. (red.) (2010). *Doing News Framing Analysis [Elektronisk resurs] : Empirical and Theoretical Perspectives*. Hoboken: Taylor & Francis, s. 84-109.

Van Gorp, Baldwin. 2005. Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue. *European Journal of Communication*, 20: s. 485–508.

Vetenskapsrådet. 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtad 2016-11-25).

10. Bilagor

Bilaga 1: Nyhetsartiklar i Aftonbladet

Här följer en lista på de nyhetsartiklar som utgjort vår empiri i studien. Artiklarna är listade enligt den utskrivna listan vi fick från Mediearkivet/Retriever och de allra flesta ligger i ordning efter publiceringsdatum (med några undantag). Samtliga artiklar har tilldelats ett nummer så att det ska vara enkelt att hänvisa till dem i vår analys.

1	Tagesson, Eric, Tronarp, Gustaf, Habul, Kenan, Israelsson, Monika & Forsberg, Oskar. (2015, 22 oktober). Två döda och två skadade efter skolattacken. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/o3bQox0v
2	Furusjö, Johan. (2015, 22 oktober). Skolattacken i Trollhättan - detta har hänt. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/66FQIF3W
3	Tagesson, Eric, Granlund, John, Nordström, Isabelle & Svahn, Niklas. (2015, 22 oktober). NN, 21, misstänks för mordet på skolan. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/DhAcEQG5
4	Svahn, Niklas. (2015, 22 oktober). Han poserade tillsammans med mördaren. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/0dgNhUe
5	Nilsson, Christoffer & Israelsson, Monika. (2015, 23 oktober). Lavin, 20, dog när han försökte skydda barnen. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/luDJWwPI
6	Hagberg, Sebastian, Roström Andersson, Sofia, Nordström, Isabelle & Andersson, Jakob. (2015, 23 oktober). Han marscherade som en militär. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/2E9qVK3o
7	Roström Andersson, Sofia & Nordström, Isabelle. (2015, 23 oktober). 21-åringen lämnade ett avskedsbrev. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/soY8KeC
8	TT. (2015, 23 oktober). Polisen: rasism bakom skolattack. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/bZStzXf6
9	TT. (2015, 23 oktober). Nätet skapar tydligare polarisering. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/syiV0I8

10	TT. (2015, 23 oktober). Svårt att sova efter dödliga dådet. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/uy2LDwNf
11	TT. (2015, 23 oktober). Mördad 20-åring sörs av många. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/SLU8l6bR
12	Weigl, Kerstin. (2015, 23 oktober). I hans hembygd är segregationen självklar. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/O29BXLN1
13	Hagberg, Sebastian. (2015, 23 oktober). Lavin älskade er alla. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/YouvL32o
14	Tagesson, Eric. (2015, 23 oktober). Polisen utreder om skolmördaren hade medhjälpare. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/5noUCcTU
15	Hagberg, Sebastian. (2015, 24 oktober). Komenderingschefen: Dragit lärdomar av tidigare skolskjutningar. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/7zznaMv
16	TT. (2015, 24 oktober). "Min bror gav oss så mycket kärlek". <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/poHP4buM
17	Hagberg, Sebastian & Britts, Malvina. (2015, 24 oktober). Det fanns inga tecken på vad som skulle hända. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/Oa1wsQCJ
18	TT. (2015, 24 oktober). "Min bror gav oss så mycket kärlek". <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/FSxsZ4PZ
19	Hagberg, Sebastian. (2015, 24 oktober). Grannen: Han verkade gladare än vanligt. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/gF6crTz2
20	Nordström, Isabelle. (2015, 25 oktober). Så gick attacken i skolan till. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/KRKB6RrR
21	TT. (2015, 26 oktober). Experter ska utreda gärningsmannen. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/cDIWJr91
22	TT. (2015, 26 oktober). Skadade 15-åringen förhörd. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/TUZC5AOq
23	TT. (2015, 26 oktober). Man jagade mördaren med biljardkö. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/ckKpNNzR

24	TT. (2015, 26 oktober). Skadade 15-åringen förhörd. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/wo9T3ORS
25	TT. (2015, 26 oktober). Försökte stoppa mördaren med biljardkö. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/FVQCE3v
26	Granlund, John. (2015, 26 oktober). 15-åringen hördes - berättade om attacken. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/gsu90wWS
27	TT. (2015, 27 oktober). Trollhättan inte som Västerås. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/1gcWhLO
28	Granlund, John. (2015, 27 oktober). Så attackerade 21-åringen skolan. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/OQ6m8pQ
29	TT. (2015, 7 november). Motade ut svärdman trots huggsår. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/nj5Mzsx
30	TT. (2015, 13 november). Polisen berättar om skolattacken. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/BGjbiGsZ
31	TT. (2015, 27 oktober). Mördade Lavin Eskandar begravs. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/33O5iYPT
32	Lundberg, Patrik. (2015, 27 oktober). Ahmeds mamma: Han ville bli byggingenjör. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/FbPTifu
33	Hagberg, Sebastian. (2015, 28 oktober). Skolmördaren vägrade få vård. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/kz2qlHw
34	Forsberg, Oskar. (2015, 28 oktober). Han köpte knivar på internet före mordet. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/eNBc3JnP
35	TT. (2015, 28 oktober). Planerade skoldådet vid datorn. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/7CUNcHXN
36	Bergfeldt, Carina. (2015, 28 oktober). Lavin Eskandar och Ahmed Hassan begravs sida vid sida. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/BVTL2UDf
37	Tronarp, Gustaf & Forsberg, Oskar. (2015, 29 oktober). Polisen: Ytterligare en elev träffades av skolmördarens svärd. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/QMnjsM7Z

38	Forsberg, Oskar. (2015, 29 oktober). Poliserna först på plats får hälsning från rikspolischefen. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/MNHfIk7W
39	Forsberg, Oskar. (2015, 30 oktober). Ahmed Hassan begravs i Trollhättan idag. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/Hjww6TKR
40	Forsberg, Oskar. (2015, 30 oktober). Här tar familjen farväl av Ahmed. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/In3fYukc
41	Svenson, Olivia. (2015, 02 november). Eleverna tillbaka på Kronan: Vi är rädda. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/JXnkamMr
42	Adolfsson, Viktor. (2015, 02 november). Broderns hyllning till Lavin: Nu kan han se vad jag gör. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/lypPL7Gu
43	Johansson, Anders. (2015, 02 november). Började kartlägga skolan två veckor innan dådet. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/4YFJgybh
44	Karlsson, Pär. (2015, 04 november). M-ledaren hedrade offren i Trollhättan. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/Pyq6VPWi
45	Granlund, John. (2015, 06 november). Läger ner utredning om polisskott i Trollhättan. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/O6vexR10
46	Johansson, Anders. (2015, 13 november). Poliserna i skolattacken: Vi sköt samtidigt. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/4MwxDH6r
47	Micic, Mira. (2015, 18 november). Läraren Nazir, 42, var en millimeter från döden. <i>Aftonbladet</i> . Hämtad: 2016-12-05, från http://ret.nu/2yRe2CO